

Kjøbenhavn

Universitets-Journal

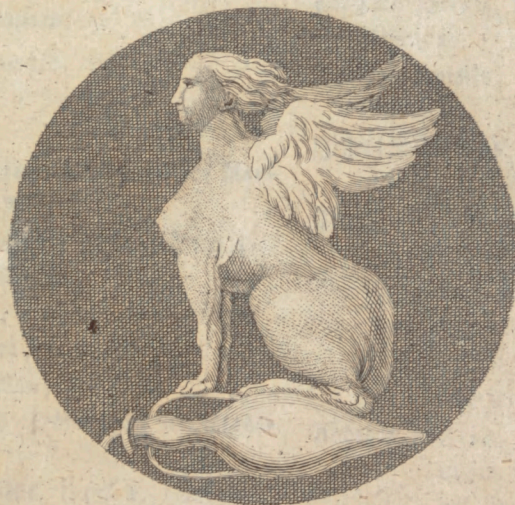
udgiven

ved

Professor Jacob Baden.

Syvende Aargang

1799.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz, Hans Kongelige Majestæts
og Universitets-Bogtrykker.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

1. AFD.

KØBENHAVN K.

U n i v e r s i t e t s j o u r n a l .

Syvende Aargangs første Hefte.

I.

Fortegnelse paa de Candidater, som i Aaret 1798 ere indskreene som academiske Borgere ved Kiøbenhavns Universitet.

A. Som have underkastet sig den offentlige Examen.

3 April Maaned.

Den 26de.

Johan Michael Mandrup, Privatist fra Randers, Haud illaud.

Carl Asmund Lassen Hansen, Privatist fra Kiøbenhavn, Haud illaud.

Christ. Lange, ligesaa, Laudab.

Diedrich Volth, ligesaa, Laudab.

Andreas Zeilman, ligesaa, Laudab.

Jens Mørch Parelus, Privatist, fra Trondhiem, Landab.

Jacob v. d. Lippe Parelus, ligesaa, Laudab.

Peter Hejberg, Privatist fra Roeskilde, Haud illaud.

Fred. Holmsted Paludan, fra Frederichsborg Skole, Laudab.

oplagt for Academiet 65 Nd.

Nicolai Worch, fra Colding Skole, Laudab. opped. i Skolen 43 Nd.

opl. for Academiet omtrent det samme.

Jsach Wass, ligesaa, Non contemn.

Georg Jørgensen, ligesaa, Laudab.

Den 27de.

Andreas Peter Thomsen, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab. med Udmærkelse.

Christian Kierulf, Privatist fra Naalborg, Haud illaud.

Andreas Qvistin, Privatist fra Bergen, Haud illaud.

Jessenius Andreas Jessen, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab.

Johannes Johannides, Privatist fra Reikevig paa Island, Laudab.

Leopold Hartvig Rasmussen, fra Roeskilde Skole, Laudab.

opped. i Skolen 187 Nd.

opl. for Academiet 113 Nd.

Andreas Andersen, ligesaa, Haud illaud.

opped. i Skolen 287 Nd.

opl. for Academ. 153 Nd.

Johan Lorents Selmer, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab.

Nicolai Olivarius, fra Riber Skole, Laudab. med Udmærkelse.

opped. i Skolen 34 Nd.

Pet. Tetens Hansen, ligesaa, Laudab.

oppb. i Skolen 120 Rd.

Christ. Carl Plesner, Privatist fra Aarhus,
Laudab.

Marcus Plesner, ligesaa, Laudab.

Otto Christ. Heggelund, fra Vordingborg Skole,
Laudab.

eppebaaret i alt 40 Rd.

Den 28de.

Frederich Hasler, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab.

Joh. Henrich Hasler, ligesaa, Haud illaud.

Carl Fred. Wilh. Krebs, fra Zerlufsholms
Skole, Laudab.

Benjamin Johan Weller, ligesaa, Laudab.

Andreas Carl Vech, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab.

Michael Pagh Fenger, fra Friderits Skole, Non
contempn.

opl. for Academiet 40 Rd.

Joh. Jacob Scheel, fra Christiania Skole,
Haud illaud.

oppb. i Skolen, Kostpenge 115 Rd.

Stipendier 64 Rd.

Lorents Schmitler Thorstensen, ligesaa, Laudab.

oppb. i Skolen, Kostpenge 53 Rd.

Stipendier 40 Rd.

Frederich Wagger Lütken, fra Korsens Skole,
Laudab.

oppb. i alt 28 Rd.

Andreas Carl Lütken, ligesaa, Laudab.

oppb. i alt 14 Rd.

Stephen Zethner Weller, ligesaa, Laudab.

oppb. i alt 84 Rd.

Tinnur Magnussen, Privatist fra Reiskevis,
Laudab.

Johan Selmyden, Privatist fra Bergen, Haud
illaud.

Den 30te.

Frid. Lud. Veng Rosenorn, Privatist fra Kiø-
benhavn, Laudab.

Joh. Georg Johnson, ligesaa, Laudab.

Peter Both, ligesaa, Laudab. med Udmær-
kelse.

Bened. Edvard Lorenzen, ligesaa, Laudab.

Jens Jani Gram, ligesaa, Laudab.

Andreas Boye, fra Randers Skole, Haud illaud.
oppb. i Skolen 99 Rd.

Nasmus Cortsen, ligesaa, Haud illaud.

oppb. i Skolen 57 Rd.

3 October Maaned.

Den 18de.

Caspar Gottlieb Schmidt, Privatist fra Kiøben-
havn, Laudab.

Henrich Hansen, fra Odense Skole, Laudab.

oppb. i Skolen 137 Rd.

opl. for Academ. 61 Rd. foruden Frø-
ken Ernstes større Legat.

Andreas Lambert Birch, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Academiet 57 Rd.

Johan Henrich Hess, ligesaa, Haud illaud.

oppb. i Skolen 113 Rd.

opl. for Academiet 54 Rd.

Mogens Nic. Thune, ligesaa, Laudab.

oppb. i Skolen 116 Rd.

opl. for Academiet 52 Rd. foruden
Frøken Ernstes mindre Legat.

Povel Abraham Thune, ligesaa, Laudab.

oppb. i Skolen 116 Rd.

opl. for Academiet 52 Rd. foruden
Frøken Ernstes Legat.

Nrel Niber, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 98 Rd.
 opl. for Academiet 50 Rdlr. foruden
 Frosken Ernstes større Legat.

Morten Bentz Fog, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 93 Rd.
 opl. for Academiet 40 Rd. foruden det
 Daggerske Stipendium.

Augustinus Herman Steenbuch, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 98 Rd.
 opl. for Academiet 50 Rdlr. foruden
 Frosken Ernstes mindre Legat.

Christian Nic. Dingel, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 117 Rd.
 opl. for Academiet 46 Rd.

Georg Fog, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 110 Rd.
 opl. for Academiet 46 Rd.

Hans Niber, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 98 Rd.
 opl. for Academiet 40 Rdlr. foruden
 Frosken Ernstes mindre Legat.

Den 19de.

Hans Møller, Privatist fra Kiøbenhavn, Haud
 illaud.

Peter Henrich Hiorth, ligesaa, Laudab.

Jacob Siedding, fra Odense Skole, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 97 Rd.
 opl. for Academiet 47 Rd.

David Schiær, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 127 Rd.
 opl. for Academiet 47 Rd. foruden Fros-
 ken Ernstes mindre Legat.

David Fog, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 93 Rd.
 opl. for Academ. 40 Rd. foruden det
 Daggerske Stipendium.

Wolf Godske Holm, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 94 Rd.
 opl. for Academ. 40 Rd. foruden Fros-
 ken Ernstes mindre Legat.

Ludvig Nathanael Clausen, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 140 Rd.
 opl. for Academ. 42 Rd. foruden Fros-
 ken Ernstes mindre Legat.

Zens Jacob Valudan, fra Frederichsberg Skole.
 Laudab.
 opl. for Academiet 55 Rd.

Bo Wosen, ligesaa, Laudab.
 opl. for Academiet 63 Rd.

Hans Rosenqvist, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Academiet 50 Rd.

Isaac Adrian, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Academiet 35 Rd.

Zens Christian Fangel, ligesaa, Laudab. med
 Udmærkelse.
 opl. for Academiet 15 Rd.

Den 20de.

Hans Christ. Kall, Privatist fra Kiøbenhavn,
 Laudab.

Hans Fred. Rost, ligesaa, Laudab.

Peter Østergaard, ligesaa, Laudab.

Hans Andreas Lund, ligesaa, Laudab. med
 Udmærkelse.

Christian Sundbye, ligesaa, Laudab.

Joachim Colding, ligesaa, Laudab.

Ole Lund, fra Nyekjøbing Skole, Laudab.

Hans Peter Fog, ligesaa, Laudab.

Claus Peter Raahauge, ligesaa, Haud illaud.

Julius Rasmussen, ligesaa, Haud illaud.

Caspar Henrich Roefoed, fra Rønne Skole, Lau-
 dabilis.

Peter Schougaard, ligesaa, Laudab.

Den 22de.

Gottfred Janken, Privatist fra Kiøbenhavn,
Haud illaud.

Præben Janken, ligesaa, Haud illaud.

Berner Lud. Blædel, ligesaa, Haud illaud.

Fred. Deichman Hasselbalch, fra Aarhus Skole,
Laudab.

oppeb. i Skolen 90 Rd.

Marcus Angsgarius Secher, ligesaa, Laudab.

Henrich Bering Lannig, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 60 Rd.

And. Georg Fischer Vadstrup, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 94 Rd.

Peter Berg, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 30 Rd.

Peter Hackenberg, ligesaa, Haud illaud.

oppeb. i Skolen 96 Rd.

Georg Willechow, ligesaa, Haud illaud.

oppeb. i Skolen 66 Rd.

Christ. Rud. Phillip Rissom, ligesaa, Haud
illaud.

oppeb. i Skolen 62 Rd.

Thomas Kesselund Ravn, ligesaa, Haud illaud.

oppeb. i Skolen 90 Rd.

Den 23de.

Ambrosius Bugge, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab.

Mathias Bugge, ligesaa, Laudab. med Ud-
mærkelse.

Steen Andersen Vile, ligesaa, Laudab.

August Gottl. Kühnell, ligesaa, Laudab. med
Udmærkelse.

Nicolai Ole Münster, ligesaa, Laudab.

Joh. Sr. Franc Abraham Fistaine, Privatist fra
Nyeborg, Haud illaud.

Carl Frederich Sacheln, Privatist fra Aalborg,
Laudab. med Udmærkelse.

Jens Jacob Kronholm, fra Aalborg Skole,
Laudab.

oppeb. i Skolen 127 Rd.

Peter Dronlund, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 163 Rd.

Christ. Henr. Pontoppidan, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 90 Rd.

Laurits Kieider, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 140 Rd.

Den 24de.

Christian Hovinghoff, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab.

Christian Magnus Falsten, ligesaa, Laudabilis
med Udmærkelse.

Friderich Gerh. Woss, ligesaa, Laudab.

Christian Dederlein, fra Christiania Skole,
Laudab.

oppeb. i Skolen 160 Rd. foruden

Kostpenge af Communitetet 280 Rd.

Jens Jacob Krum, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 70 Rd. foruden

Kostpenge 140 Rd.

Albert Lassen, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 55 Rd. foruden

Kostpenge 80 Rd.

Ole Christopher Manders, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 59 Rd. foruden

Kostpenge omtrent 100 Rd.

Povl Preis, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 59 Rd. foruden

Kostpenge omtrent 100 Rd.

Peter Meyer, ligesaa, Haud illaud.

oppeb. i Skolen 59 Rd.

Joh. Wilh. Dopp Smith, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 35 Rd. foruden
 Kostpenge omtrent 100 Rd.
 Christian Anker Aalborg, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 135 Rd.

Den 25de.

Jaquin Nic. Denbiren, Privatist fra Bergen,
 Haud illaud.
 Zacharias Fæster, fra Bergens Skole, Haud
 illaud.
 Emanuel Foss Hallager, ligesaa, Haud illaud.
 Christian Bøschén, ligesaa, Haud illaud.
 Henrich Olsen Reinersen, ligesaa, Haud illaud.
 Erverin Hielm Friis, ligesaa, Haud illaud.
 Hans Jacob Betcher, fra Viborg Skole, Lau-
 dabilis.

oppeb. i Skolen 143 Rd.
 opl. for Academ. 70 Rd.

Emanuel Nyeboe, ligesaa Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 140 Rd.
 opl. for Acad. 70 Rd.
 Hans Henrich Stabel, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 140 Rd.
 opl. for Acad. 70 Rd.

Christian Fugl, ligesaa, Haud illaud.
 oppeb. i Skolen 150 Rd.
 opl. for Acad. 70 Rd.

Johan Schytte Carstensen, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 69 Rd.
 opl. for Acad. 60 Rd.

Georg Peter Carstensen, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 69 Rd.
 opl. for Acad. 60 Rd.

Den 26de.

Henrich Rasch, Privatist fra Nyeboerg, Haud
 illaud.

Just Henrich Mundt, Privatist fra Kiøbenhavn
 Laudab. med Udmærkelse.

Jens Suhr, Privatist fra Ribe, Haud illaud.
 Hans Frid. Floer, Privatist fra Christiania, Haud
 illaud.

Anton Plow, Privatist fra Odense, Haud illaud.
 Hans Christ. Wilh. Meyer, Privatist fra Kiø-
 benhavn, Haud illaud.

Michael Peter Nagaard, ligesaa, Laudab.
 German Germansen, ligesaa, Laudab.
 Hans Christian Holst, fra Ribe Skole, Laudab.
 oppeb. i Skolen omtrent 17 Rd.

Hans Willadsen Angell, ligesaa, Laudab.
 Lorents Christ. Hulegaard, ligesaa, Laudab.
 oppeb. i Skolen 76 Rd.

Hans Christ. Gravlund, ligesaa, Haud illaud

Den 27de.

Thore Brandt, Privatist fra Kongsberg, Lau-
 dab. med Udmærkelse.

Lorents Schebye Simonsen, Privatist fra Aar-
 huus, Laudab.

Lorents Schebye Begtrup, ligesaa, Laudabilis
 med Udmærkelse.

Nic. Veck Kiellerup, ligesaa Haud illaud.

Sinnelius Peter Krarup, Privatist fra Viborg,
 Haud illaud.

Povel Hans Lakier, fra Vordingborg Skole,
 Laudab.

Otto Christopher Schousboe, ligesaa, Haud
 illaud.
 opl. for Acad. 49 Rd.

Lnd. Daniel Schmidt, fra Horsens Skole, Lau-
 dabilis.

oppeb. i Skolen 61 Rd.
 opl. for Academiet 12 Rd.

Nicolai Hoier, ligesaa, Haud illaud.
oppeb. i Skolen 83 Nd.
opl. for Acad. 12 Nd.

Wilhelm Topp, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudabilis.

Frid. Kaarup Piunge, ligesaa, Laudab.

And. Andersen Felborg, ligesaa, Laudab.
Den 29de.

Martin Anler, Privatist fra Kiøbenhavn, Haud illaud.

Lorents Ottesen, fra Helsingørs Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 115 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 219 Nd. 3 Mf.

Kealf Ottesen, ligesaa, Haud illaud.
oppeb. i Skolen 115 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 214 Nd. 3 Mf.

Chr. Engelberth Friderichsen, ligesaa, Haud illaud.
oppeb. i Skolen 214 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 223 Nd. 3 Mf.

Povel Bech, ligesaa, Laudab.
oppeb. i Skolen 153 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 193 Nd. 3 Mf.

Friderich Lassen, ligesaa, Laudab.
oppeb. i Skolen 127 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 178 Nd. 3 Mf.

Herman Chr. Lind, ligesaa, Laudab.
oppeb. i Skolen, 136 Nd. 3 Mf.
opl. for Acad. 173 Nd. 3 Mf.

Bernth Molman Collin, fra Randers Skole, Laudab.

Nic. Lassen Enger, ligesaa, Laudab.
oppeb. i Skolen 132 Nd.
Den 30te.

Peter Keemke, Privatist fra Friderichsborg, Haud illaud.

Hans Møller, Privatist fra Bordingborg, Haud illaud.

Godske Christ. Fugl, fra Nachskov Skole, Haud illaud.

Hans Herkberg, Privatist fra Bergen, Haud illaud.

Lorents Svane Ingeman, Privatist fra Nykøbing, Haud illaud.

Peter Daniel, Bøhrsen, fra Aalborg Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 142 Nd.

Christian Blørnogaard, Privatist fra Christiania, Haud illaud.

B. Privat inscriberede uden offentlig Examen.

Ludvig August Abrahamson.

Nicolai Westling Mørch.

Jacob Lund.

Jens Waldemar Vorshenius.

Carl Lindam Fibiger.

Valle Krægh Hoff.

Severin Listov Hoier.

Johan Willekow Wisse.

Henrich Christian Jensen.

Peter Johan Wilhelm Kellermann.

Georg Costanus Bloch Tøxen.

Jacob Thomsen.

Johannes Boldt.

Johan Boetius Fangel.

Johan Christian Nissen.

Peter Friedsted.

Eggert Eggertsen.

Nissenius Povelsen.

Jochum Cretschner Ritsin.

Simonsen de Ederfeldt.

Artillerie-Lieutenant Manthey.

Baronerne Jens Christian og Carl Ludvig

Guel Wind fra Laaland.

Ved Fortegnelsen over de privatinscriberede
for 1797 er glemt:

Laurits Saabye, fra Sjælland.

C. Dmitterede fra de norske Skoler efter
der udholden Examen artium,

Sra Bergens Skole.

Jens Kennord med Character, Laudab.

Sra Trondhiems Skole.

Jacob Hersleb Sodeman med Character Laudab.

Frederic Møzfeldt, Haud illaud.

Miss Andreas Riisen, Haud illaud.

Christian Hersleb Horneman, Laudab.

Henrich Psholm Angell, Laudab.

Lorents Striboldt, Laudab.

Frederich Christian Schønheyder, Laudab.

II.

M. Tullius Cicero's Tale for Ser.

Moscius Amerinus.

(Sluttet).

40. Betragter nu videre det Øvrige, Dommere,
for at sionne, at ingen Misgierning kan op-
tæntes, hvormed han ikke har besudlet sig. I
ringere Ting at fluffe en Interessent, er en stor
Skam, og med Rette ligesaa stor Skam, som det
jeg tilforn sagde, efterdi den som har givet sig i
Felleskab med en anden, troer derved at have
flasket sig en Hielp. Hvem skal han tage sin Til-
flugt til, naaar han fornærmes af den, til hvis

Ærlighed han har fortroet sig? Men saadanne
Forseelser bør meest straffes, som det er vanskeligt
at vogte sig for. Vi kunne skule os for Fremme-
de, men for vore Fortroelige maae vi nødvendigen
blotte os i Meget: for alting en Staldbroder, hvor-
ledes kunne vi vogte os for ham? da vi endog
ved at frygte for ham, fornærmer Venkabs Ret.
Med Rette have derfor Forsædrene villet, at den
ikke skulde regnes blant gode Mænd, der bedrog
sin Staldbroder. Men nu er det ikke en enkelt
Staldbroder, Titus Moscius har bedraget i en Pen-
gesag — hvilket saa haardt det er, synes dog paa
nogen Maade at kunne taales — men 3 smukke
Mænd, hans Staldbrodre i samme Forretning,
Gesandtskab, Embede og Ærinde, har han lokket,
fanget, ladt i Stikken, givet til Præis for deres
Modstandere, fluffet paa den svigefuldeste og træ-
løseste Maade. De som ingen Mistanke kunde
have om hans Skarnagtighed, burde ikke frygte en
Staldbroder; de indsaae ikke hans Ondskab, og
troede hans lognagtige Tale. Derfor maae da nu
disse smukke Mænd, formedelst hans Manker, taale
at ansees for eensoldige og uforsigtige; men han,
i Begyndelsen Forræder, siden Overløber, han
som først robede sine Staldbroders Anslag for Bes-
derparten, siden gjorde Partie med Bederparten
selv, han sætter os endog i Skræk og truer os,
pukkende paa sine 3 Herregaarde, Belønningerne
for hans Nedrigthed.

Hos en Mand af saadan Opførsel, Dom-
mere, hos saadanne saa mange og store Skien-
digheder, vil I ogsaa finde den Misgierning, som
nu svæver for Retten. Thi saaledes bør I gaae
frem i Eders Undersøgelse: hvor I see mange gier-
rige, mange driftige, mange skarnagtige, mange
troeløse Stræger, der bør I troe, ligger ogsaa

denne Boldszierning kiult imellem saamange Skændigheder. Dog! hvad siger jeg kiult? Nei, den er saa fremragende og indlysende, at man ikke behøver hine flatte Stræger for at slutte sig til denne, men kan endog af denne overbevise sig om hine, i Fald der skulde være Tvivl om nogen. Jeg beder Eder, Dommere, hvor kan man tænke, at enten hin Lanist 96) skulde have forglemt en Gladiators Rolle, eller denne Discipel 97) givet sin Læremester det ringeste efter i Kunst? De give hinanden intet efter i Sierrighed, Ondskab, Ubluehed og Forvovenhed.

41) Thi efter som I have hørt Læremesterens Ærlighed, saa erfarer nu ogsaa, hvor billig Discipelen er. Jeg har allerede tilforn sagt, at man ofte har krævet af dem to Trælle til Forhør. Du har steds vægret dig, Titus Roscius. Sig mig da, vare de der krævede det, uwaardige at erholdt 98)? eller rørte den dig ikke, for hvis Skyld de krævede det? eller syntes du, at Tingene selv var ubillig? De Mænd der krævede det 99),

96) Saa kaldes de som ansøgte og oplærte Gladiatorene i FægterSkolerne. Med dette Navn har han tilforn belagt Tit. Capito.

97) Magnus.

98) erholdt for: erholde det. Jeg troer vi burde holde paa disse Ellipser endog i Dagsproget, ikke blot i det dialogiske, hvor de tilbyde sig selv. De betage Sproget ofte det Slæbende og smigre Øret paa mange Steder. De Svenske sige paa samme Maade: Tiden skulde gjørat for givra det.

99) Meteller og Scipioner; see ovenfor Kapitel 28.

vare de anseeligste og retfæsteste Folk; jeg har nævnet dem tilforn; Mænd af saa uskræffelig Vandel og saadan Ægt hos det romerske Folk, at hvad de sige, er der ingen, der jo anseer sig billigt. Den de krævede det for, var en høist elendig og ulykkelig Mand, der selv vilde ladet sig bringe paa Pinebanken for at faae sin Faders Død undersøgt. Endelig var det der krævedes, af den Bestaffenhed, at det kommer ud paa et, enten du sætter dig derimod, eller du erklærer dig for Morder.

Da dette nu forholder sig saaledes, saa spørger jeg dig, af hvad Aarsag du har modsat dig. Da Ser. Roscius dræbes, vare Trællene tilstede. Trællene selv vil jeg for min Person hverken bestynde, eller frikende; men at I stride saa meget for, at de ikke maa forhøres, det er mistænkeligt. Og efter som de ere i saadan Anseelse hos Jer selv, saa kan det ikke feile, de maa vide noget, der vil blive Jer til Fortred, isald de sige det. — Det er ubilligt at forhøre Trælle imod deres Herrer 100) — Skeer da det? Ser. Roscius er jo den Sagfældige; og I vil dog vel ikke kalde Jer Herrer, saalænge denne Sag er i Undersøgelse 101). — Chryfogonus har dem hos sig. — Jeg kan tænke: han forlystes ved deres Lærdom og sine Levemaade, og da han har en udvalgt Samling af Trælle af de allerbedste Huse, der forstaa sig paa alt det der Fint og Slebet er, vil han berige den med disse Klodse af en amerinsk Bondefamilie. Nei, Dommere, det er visst ikke saa: det er ikke rimeligt, at Chryfogonus har forelsket sig i deres Indsigter

100) Sige hine til deres Undskyldning, hvorfor de ikke vil udlevere Trællene.

101) Nemlig hvem der er Herrer.

eller Aetighed, ikke at han har erfart deres Paa-
passenhed og Troestab i Huusvæsenet. Der er
noget som skjules; men jo mere Moie de giøre sig
for at undertrykke og skjule det, desto mere staaer
det frem og falder i Pine. Nu hvad er det da?
Har Chryfogonus maaskee Deel i denne Misgier-
ning, og vil ikke, at disse skal forhøres, for at
skjule den?

42. Ingenlunde, Dommere. Alting lader sig
ikke sige om Alle; jeg for min Part formoder in-
tet saadant hos Chryfogonus, og dette falder mig
ikke nu først ind at sige. I erindre, at jeg fra
Begyndelsen har inddelt, denne Sag saaledes, at
Crucius havde faaet Beskyldningen at udføre, og
Roscius den Rolle, der udfordrede Forvovenhed.
Alt hvad der hører til Misgierning, Voldsomhed,
Drab, det bør blive Roscius' eget Stykke Ar-
bejde. Om Chryfogonus siger jeg kun, at hans
alt for store Yndest og Magt er baade os i Veien,
og kan paa ingen Maade taales, men bør ikke
allene svækkes af Eder, siden I have faaet Leilig-
hed dertil, men ogsaa tugtes. Jeg dømmer saa:
den der ønsker, at de maae forhøres, som man
veed have været tilstede, da Mordet skede, den
ønsker at opdage Sandheden; men den som und-
snaaer sig derfor, om han end med Munden ikke
tør, saa tilstaaer han dog i Gierningen sin For-
brydelse. Jeg sagde fra Begyndelsen, Dommere,
at jeg ikke vilde tale mere om disse Folks Skarnag-
tighed, end Sagen krævede, og Nødvendighed
selv tvang mig til. Thi baade ere der mange Ting
som kunne siges, og enhver af dem kan udføres
med mange Beviisgrunde. Men det jeg gjør
ugierne og af Nødvendighed, kan jeg hverken giøre
lange, eller udførligen. Det der paa ingen
Maade kunde forbigaaes, har jeg løseligen berørt,

Dommere; hvad der beroer paa Mistanker og
vidtløstigen maatte udføres, naar jeg først tog fat
derpaa, det overlader jeg til Eders egen Skion-
somhed og Gisning.

43. Jeg kommer nu til det gyldne Chryfogonus
Navn 103), hvorunder det hele Complot 104)
finder Stiul. Men her er jeg i Forlegenhed,
Dommere, baade hvorledes jeg skal tale, og hvor-
ledes jeg skal tie. Thi tier jeg, saa lader jeg det aller-
vigtigste Stykke urørt; og taler jeg, saa turde ikke
han allene (hvilket jeg ikke bryder mig om) men
ogsaa andre flere finde sig fornærmede. Skiont
Tingen er saaledes beskaffen, at jeg ikke behøver
saa storligen at tale imod Prangernes 105) sæl-
leds Sag. Thi denne Sag er i Sandhed nye og
uden Lige. Chryfogonus er den som har kiøbt Sex.
Roscius' Gods. Lader os først see, paa hvad
Maade denne Mands Gods er solgt, eller hvor-
ledes det har kundet sælges. Det er ikke min
Meening, Dommere, med dette Spørgsmaal,
at jeg vil sige, det er skammeligt, at en uskyldig
Mands Gods er blevet solgt. Thi dersom saadant
skal høres og frit omtales, saa har Roscius ikke
været saa vigtig en Mand i Staten, at vi just
bør klage for hans Skyld. Men dette spørger jeg,
hvorledes efter denne selsomme Lov om Proscrip-
tion, hvad enten jeg skal kalde den valerisk eller
cornelisk; thi jeg veed det ikke, og skjøtter ikke om

103) Chryfogonus, et græsk Navn, som efter
sin Etymologie betyder et gyldent Foster
eller Børn.

104) Nemlig af dem som havde kiøbt de Exileres
des Gods.

105) De saakaldte Sectors.

at vide det 106) — hvorledes da efter denne selv-
samme Lov Ser. Roscius' Gods har kundet sæl-
ges? Thi saaledes skal der staae i Loven: "de skal
have deres Gods forbrudt, som ere giorte fred-
løse 107)", i hvis Tal Roscius ikke er; — eller
de som ere faldne i nogen af "Modpartiet 108)
besat fast Plads". — Saalænge der var nogen besat
fast Plads, var han i dem som Sulla heldt
besatte. Efterat Fiendtlighederne havde ophørt,
og alting var i største Roelighed, blev han drabt
i Rom, som han gik tilbage fra et Aftensmaaltid.
Er dette skeet i Følge Loven, saa tilstaaer jeg at
Godset er ogsaa lovmæssigt solgt; men dersom det
er vitterligt, at han er drabt imod alle, ikke alle-
ne gamle, men ogsaa ny 109) Love, saa spørger

106) For at vise sin Indignation over denne
sammelige Lov, lader han, som han hver-
ken bekymrede sig om, hvem der havde
bragt den i Forslag, eller hvad dens Ind-
hold var. De romerske Love havde, som
bekjendt, Navn efter den der havde bragt
dem i Forslag. Da Consulerne Carbo og
Marius vare drabte, blev af Valerius
Flaccus, som Interrex, proklameret Cor-
nellius Sulla som Dictator, og Flaccus
foretog sig, at alt hvad Sulla havde
anordnet (alle hans res gestæ) skulde have
Lovs Kraft. Det kom derfor, meente
Valeren, ud paa et, om man kaldte Loven
efter Valerius, eller efter Sulla.

107) D. e. som ere proskriberede.

108) Marius' Partie.

109) Nye Love, saasom den corneliske eller va-
leriske.

Jeg, efter hvad Ret, hvad Skik 110), hvad Lov
det er solgt.

44. Du spørger, Crucius, hvem jeg taler om?
Ikke om den, du vil og mener. Thi Sulla har
jeg baade selv fra Begyndelsen undskyldt, og hans
egen Dyd har til alle Tider undskyldt ham. Jeg
siger: Chrysofonus har gjort alt dette. Han har
opspundet denne Legn, han har digtet, at Ro-
scius har været en flit Dorger, han har sagt, at
han var ihjelslaget hos Modpartiet, han har for-
hindret, at Sulla er bleven underrettet om disse
Ting af Amerinernes Gesandter. Endelig har
jeg endog Mistanke derom, at dette Gods over-
alt ikke er blevet solgt: hvilket siden skal blive lagt
for Dagen, med Eders Tilladelse, Dommers.
Thi jeg tænker, Loven bestemmer, hvorlænge
Proskriptioner og Auctioner over de Proskriberedes
Gods bør have Sted, nemlig til 1ste Juni. Nogle
Maaneder derefter er baade Manden ihjelslagen,
og Godset siges at være solgt. I Sandhed, en-
ten er dette Gods ikke protocolleret i Skatkamme-
ret 111), og denne Skurk driller os artigere end
vi tænke, eller Skatkammerets Protocoller ere
paa en Maade forfalskede. Thi efter Loven er det
aaenbart, at Godset ikke har kundet sælges.

Jeg mærker, Dommere, at jeg for tidlig
undersøger disse Ting, og næsten er paa en Afvei,
i det jeg giver mig saadan en Umage for Sadelen,

110) Jeg oversætter efter Ernesti's Visning:
quo more for quo modo.

111) Hvor Protocoller førtes og hvor alle offent-
lige Indtægter og Udgifter af de saakaldte
Quæstores ararii optegnedes.

da det er Hesten jeg bør søge at redde 112). Thi Ser. Roscius bryder sig ikke om Penge, det er ham paa ingen Maade om sin Fordeel at giøre: han tænker at kunne lettelig bære sin Armod, naat han er befriet fra denne uwaardige Mistanke og opdigtede Beskyldning. Men dette Videt, som endnu er tilbage, vilde I have den Godhed, Dommere, saaledes at høre paa, at I ansee mig at tale, deels for mig selv, deels for Ser. Roscius. Hvad jeg selv holder for uwaardigt og utaaeligt, og troer at angaae os alle, dersom vi ikke tage os i Agt, det siger jeg for mig selv, efter min egen Følelse og Indignation. Hvad min Principals Sag vedkommer, og hvad han vil, maae siges for ham, som og hvad Paaastand han er fornoiet med, det skal I faae at høre i Slutningen af min Tale.

45. Dette spørger jeg da Chryfogonus om for min egen Regning, og uden at Ser. Roscius har noget dermed at giøre: først hvorfor en retskaffen Borgers Godser ere bleven solgte, dernæst hvorfor den Mand's Godser ere solgte, der hverken er gjort fredløs eller er bleven ihjelslaget hos Bederparten, imod hvilke Loven allene er skreven; saa: hvorfor de ere solgte noget efter den Termin som i Loven er fastsat, og endelig hvorfor de ere solgte saa ringe? Dersom han vil skyde Skylden for alt dette paa sin Herre 113), som flette og skarnag-

tige Friegivne pleie at giøre, saa udretter han intet. Thi enhver veed, at Mange have begaaet meget, som L. Sulla formedelst sine Forretningers Mangde og Vigtighed deels har seet igiennem Fingre med 114), deels intet vidst af. — Vil man da billige, at noget forsammes i disse Ting af Uvidenhed? — Nei, man vil ikke billige det; men det er uundgaaeligt. Thi dersom den almægtige Jupiter, ved hvis Bink og Willie Himmel, Jord og Have regieres, ofte har ved heftige Vinde, eller forfærdeligt Uveir, eller aft for Kor Torke, eller utaaelig Kulde, skadet Mennecker, ødelagt Byer, fordærvet Sæden, uden at vi troe, saadant at være fæet af guddommeligt Overlæg for at skade, men formedelst Tingenes egen Kraft og Storhed, og vi paa den anden Side see, at de

114) I Orig. partim connivente Sulla. Dette Taleled findes ikke i Haandskrifterne eller i de første Udgaver, og synes at være sat til af en Afskriver, som ikke betænkte, hvor uforsigtigt det vilde være sagt af Valeren, at bestylde den mægtige Sulla for at see igiennem Fingre med sine Clienters grove Forseelser. Der tales heller ikke i det følgende om nogen Connivents af Sulla, men blot om det, at han ikke kunde vide Alt. Det som har forført Afskriverne til at sætte dette andet Membrum til, har været det partim ved imprudente, hvilket dog ikke altid kræver et foregaaende eller efterfølgende partim. Men maaskee Cicero ved dette partim har villet give et Bink om den Connivents, han ikke turde udtrykkelig nævne.

112) Jeg har opsøgt et Ordsprog, der kunde nogenledes oprette Originalens: cum capiti Sexti Roscii mederi debeam, rediviam curem, holde sig op ved at pudse Neglene, naat man burde helbrede Hovedet.

113) Lucius Sulla.

Fordeele vi have, det Lys vi nyde, den Ande vi drage, gives og meddeles os af ham: hvi undre vi os da, om Sulla, da han eene styrede det romerske Rige, og ved Love befæstede den Majestæt han ved Baaben havde skaffet Regjeringen tilbage, ikke har kunnet lægge Mærke til somme Ting? Med mindre man vil undres over, at menneskelig Lyne ikke naaer det, som guddommeligt Kraft ikke har kunnet opnaae.

46. Men, for ikke at tale om det som er skeet: kan ei enhver skionne af det som skeer for vore Øine, at Chrysogonus, at som har anlagt Sagen imod Cæsar. Noscitur, er eene den der har opspundet og sammensnudet Alt.

Her er et Gul.

See den anden 115) engang, hvorledes han stiger ned fra et rummeligt Huus paa Palatinerbjerget 116). Han har til Sindets Bedrøvelse et yndigt Lyksted ved Staden. Desuden mange Fordegods, alle ypperlige og i Mærheden. Huset er fuldt af corinthiske og deliske Kar 117), deriblant denne Kogemaskine 118),

115) Han mener Chrysogonus, efterat han formodentlig i Forveien har talt om Sulla's øvrige Frigivne, hvilke han alle havde skænket noget, men ingen imod Chrysogonus, som han havde sat over de øvrige.

116) Hvor de anseeligste og rigeste Familier boede.

117) Kar af corinthisk og delisk Ertz, af bekendt Værd i Alderdommen.

118) Den kaldtes med et græsk Ord: anthepssa, saa at sige en Maskine, der fegte Maden af sig selv, hvor Maden lagdes oven i, og Jlden laae neden under.

som han nys lod sig tilstaae for saa hoi en Pris, at de Forbigaaende som horte Prisen nævne, troede det var et Fordegods som solgtes. Hvilken Mængde desuden tænke J, han eier af udpulset Sælv, af Tapper, af Malerier, af Dyrstykke, af Marmor? Saadan en Mængde, kan J troe, som der fra mange og anseelige Huse i den almindelige Forvirring og Røven har kunnet sammendynnes i et eeneste Huus. Hvad skal jeg tale om hans store Lyende, og de mange Slags Professionsister deriblant? Jeg taler ikke om disse gemene Professioner, Kofke, Pastetbagere, Portchaise-dragerer. For sin Fornøielse og sine Ørens Skyld har han saa mange Mennesker, at hele Nabolauguet gienstinger af den daglige Sang og Strængelæg og Fløitespil og Samkvemme ud paa Natten. Og hvad for Samkvemme? anstændige, kan jeg troe, i saadant et Huus, isald det skal kaldes et Huus, og ikke snarere et Uteerligheders Værksted, og alle Skændighedens Herberge. I saadant et Liv, kan J tænke, Dommere, hvad daglige Udgifter der gaae med, hvad Penge der udsees. Nu, hvorledes han styver allevegne over Forvet i sit opsatte og besmurt Haar med en stor Skare unge Romere, det sees J, Dommere. Ogsaa sees J, hvorledes han foragter Alle, anseer ingen for noget imod sig, holder sig eene lykkelig, eene magtig. Men om jeg vilde nævne, hvad han gier, og hvad han tænker at giere, saa besyngter jeg, at nogen Urfaren maatte troe, at jeg har villet angribe Adelen's Sag, og stikle paa dens Seier 119), endstønt jeg har Ret til at laste, hvad der ikke staaer mig an paa dette Partie, da

119) Seier over Almuen eller Marius' Partie.

jeg ikke er længe for, at nogen vil holde mig for ildsindet imod Adelen.

47. De som kiende mig, vide, at jeg efter min ringe Deel og Lyne, da det var umueligt, at Forliig kunde treffes, (hvilket jeg helst vilde), har drevet paa, at de som vandt, skulde vinde. Thi hvo saae ikke, at Kinghed stred med Værdighed om de høieste Statsembeder 120)? I hvilken Strid det var en slet Borger, der ikke slog sig til dem, paa hvis Opretholdelse beroede baade Værdighed hjemme, og Anseelse ude. At dette er fuldført, og at enhver har faaet sin Rang igien, er mig klart, Dommere, og glæder mig inderligen; og jeg indseer at det alt er fuldført ved Gudernes Villie, ved det romerske Folks Bestræbelse, og ved Sulla's Forstand, Magt og Lykke. At man har straffet dem, som paa al Naade modsatte sig, bør jeg ikke laste: at man har belønnet de tappre Mand, hvis Tjeneste har udmærket sig i denne Sags Udførelse, roser jeg. At dette skulde skee, derfor mener jeg man har stridt, og jeg tilstaaer, at jeg har beivret mig for dette Partie. Men har Hensigten været, og har man derfor grebet til Vaaben, at Afstemmet af Mennesker skulde beriges ved Andres Penge, og voldsom bemægtige sig enhvers Formue, og man ei allene ikke har Lov at forhindre dette i Gierningen, men end ikke

at laste det i Ord — ja saa har denne Krig ikke tiend til at forfriske og opreise det romerske Folk, men til at nedtrykke og undertvinge det. Men det er langt anderledes: intet af dette har Sted, Dommere. Adelsens Sag skal ei allene ikke fornærmes, om I modsatte Eder disse Mennesker, men endog beforders.

48. Thi de som ville laste hvad som skeer 121), klage over, at Chrysogonus formaaer saa meget; de som ville rose det, tale om, at det ikke har været ham tilladt. Men der er ingen enten saa taabelig eller saa ond, at han vil sige: dersom det var mig tilladt, dette skulde jeg have sagt. Siig det, du maae. Dette skulde jeg have giort. Gjør det, du maae, ingen forbyder det. Dette skulde jeg have decreteret. Decreteret det, men viseligen, alle skal billige det. Dette skulde jeg have dømt. Alle vil rose det, naar du dammer ret og lovlig 122). Saalænge det

121) At Sulla har saamegen Magt i Staten, hvor snildi og vaersomt dette er udtrykt? hvor liden Marsag Sulla kunde have til at fortryde derpaa, men meget mere maatte finde sig smigret ved det Cicero siger, fortæner Beundring, især hos saa ung en Mand.

122) Han siger dette for at sætte Mod i Dommernes, at de ikke skulde tage i Betænkning, at domme Chrysogonus imod. Saalænge Sulla førte Krig imod Marius' Partie, for at sætte Staten i sin forrige Forsatning, regierede Sulla alene; men nu havde han givet Øvrighedspersonerne, altsaa ogsaa Dommernes, deres forrige Anseelse igien. — Imidlertid er det bekiendt,

120) D. at Almuestanden, som beskyttedes af Marius, stred med Adelsstanden, som beskyttedes af Sulla, om hvo af dem der skulde besejre de høieste Embeder. Jeg kan i det mindste ikke forstaae Stedet anderledes, som heder saaledes i Lat. humilitatem cum dignitate de amplitudine contendere.

var nødvendig og Omstændighederne krævede det, formaaede En alt; men efterat han har indsat Øvrigheds personer og givet Lovene deres Kraft, har enhver faaet sit Embede, sin Myndighed igien. Og dersom de som have faaet den, ville holde derpaa, kan de for bestandig beholde den. Men dersom de enten tage Deel i, eller bifalde disse Blodsudgydelser og Røverier, og denne saa store, saa overdrevne Ødselhed; saa vil jeg ei — selv for Barselets Skyld — sige noget haardt imod dem. Dette allene siger jeg: disse vore Adelsmænd, dersom de ikke ere aarvaagne og gode og kække og medlidende, saa vil de blive nødte til at overlade deres Fordeele 123) til de Folk, hos hvem disse Dyder findes. Derfor høre de engang op at sige: at man har talt ilde, naar man har talt sandt og frit, de høre op at gjøre sælles Sag med Chryso-gonus, høre op at tænke, at deres Ære lider Skaar, naar han fornærmes: de betænke, hvor skammeligt og beklageligt det er, at de der ikke have kunnet taale den anseelige Ridderstand 124), kan taale den foragteligste Træls Herredomme. Dette Herredomme, Dommere, fandt tilforn Sted i andre Ting, men nu seer I, hvor det vil hen, hvad Vei det tager, nemlig til Eders Nedelighed, Eders Ede, Eders Domstole, til det som

at Øvrighedens Anseelse i alle de Aar Sulla forvaltede Dictaturen, intet galt, men at de tiende allene til at give Forvaltningen et Skin af den gamle Forsatning.

123) Han siger vel især til Ridderstanden, som tilforn havde beklædt Domstolene.

124) Fra hvem de have revet Domstolene til sig ved Sulla's Hjælp.

er næsten det eeneste Gunde og Ufordærvede, der er tilovers i Staten. Men er da Chryso-gonus, at han ogsaa her formaaer noget? vil han ogsaa her være mægtig? Den ynkværdig og bedrøvelig Ting! Men det er i Sandhed ikke derfor jeg ytrer min Indignation, som om jeg var bange for, at han formaaede noget; men at han har havt den Driftighed, har havt det Haab, at han hos saadanne Mænd kunde gjøre noget til en uskyldig Mands Undergang, det er det just, jeg besværet mig over.

49. Er det derfor, Adelsstanden har opmandet sig til at opreise Constitutionen ved Baaben og Sverd, at de Adeliges Friejvime og Trælle kunde handle med Eders og vres Gods og Formue efter deres Lyst? Dersom det har været Hensigten, saa tilstaaer jeg, at jeg har taget Feil, da jeg har været for dette Parti; saa tilstaaer jeg, at jeg har været gal, da jeg var af deres Mening, i hvorvel jeg har givet min Mening ubevæbnet, Dommere 125). Men dersom de Adeliges Seier bør være Staten og det romerske Folk til Ære og Nytte; saa kan min Tale ikke andet, end være de bedste og ædelste Folk behagelig. Er der nogen som troer, at han og hans Sag fornærmes, naar Chryso-gonus lastes, saa kiender han ikke Sagen, saa kiender han næsten ikke sig selv. Thi Sagen vil vinde i Anseelse, naar man modsætter sig alle flette Folk. Det Skarn, der ynder Chryso-gonus og troer, at han har sælles Sag med ham, fornærmes, naar han affondres fra denne ærefulde Sag.

Men al denne Tale (som jeg tilforn har sagt) er min, hvilken Hensyn til Staten, min egen Smerte, og hines Forurettelse har afsvunget

125) Han vil sige, at han ikke var gaaet i Krig mod Marius.

mig. Men Roscius har intet af dette at fortryde paa, han anklager ingen, han besværer sig ikke over sin Faderneav; som en i Verden uersaren Landmand og Bønde troer han, at alt hvad I sige, Sulla har gjort 126), er gjort efter Etik, Lov og Folket; han forlanger allene ved Eders Dom at frieendes for en grov Forbrydelse. Naar han undgaaer denne uærdige Mistanke, siger han, vil han roelig undvære alle sine Bequemligheder. Han beder dig indstandig, Chrysogonus, at dersom han ikke har gjort sig nogen Fordeel af hans Faders anseelige Formue, dersom han i ingen Ting har bedraget dig, dersom han ærligen har overladt, tiltølt, tilveiet dig alt sit, dersom han har afleveret dig Kiortelen, hvormed hans Krop var fælt og Ringen af sin Finger, dersom han af alle sine Eiendomme intet har undtaget, uden sin egen nøgne Krop — saa beder han dig (siger jeg), at du vil tillade ham at være uskyldig, og at tilbringe sit Liv i Armod ved sine Venners Hielp.

50. Mine Guds eier du, jeg lever af Andres Varmhiertighed. Jeg finder mig deri, baade fordi jeg er nøisom, og fordi jeg maa; mit Huns

staaer aabent for dig, er luft for mig: jeg taaler det. Du betiener dig af mit talrige Tyende, jeg har ikke en Træl. — Jeg skikker mig deri, og troer jeg bør. Hvad vil du mere? Hvi forfølger, hvi anfalder du mig? Hvori troer du, din Billie fornærmes af mig? Hvor er jeg i Veien for dine Fordeele? hvori er jeg dig imod? Er det for Novets Skyld, du vil dræbe et Menneffe? du har jo Rovet. Hvad søger du mere? Er det for Fiendskabs Skyld? hvad Fiendskab kan du have med den, hvis Midler du eiede, sørend du fiendte ham selv? Er det, fordi du frygter? Kan du frygte noget for den, som du seer, ikke har kunnet værges sig imod saa gruelig en Fornærmelse. Er det, fordi de Midler som have hørt Roscius til, ere blevne dine, du derfor søger at giøre denne hans Søn uslyffelig, viser du da ikke, at du er bange for det, som du ikke bør være mere bange for end andre, nemlig at de Proskriberedes Dør skal engang saae deres fæderne Midler tilbage? Du gier ikke Ret, Chrysogonus, dersom du grunder dit Haab om at beholde hvad du har kjøbt, mere paa dennes Undergang, end paa Sulla's Love. Dersom du ingen Årsag har, hvorfor du kan ønske at see denne Stakkel i saa stor en Nød; dersom han har overantvordet dig alt hvad han eier, undtagen Livet, og ikke forbeholdet sig noget af sin Faders, end ikke Veien til sin Familiebegraevelse 127). For de udødelige Guders Skyld! hvad vil denne overdrevne Grumhed sige! hvad for en vild og umenneffelig Carakter! har der nogensinde været nogen saa ugudelig Stiemand, saa barbarisk Søerøver, at, naar han kunde have Byttet holdent uden Blod, han heller vilde giøre

126) I Orig. quam in rebus, quas L. Sulla gesit. Res gestæ kaldtes alle en Dictators, Consuls og anden høi Værdigheds persons offentlige Forhandlinger (acta) som han havde saæet ratificerede af Raadet og Folket. Den væleffte Lov havde ratificeret alle Sulla's Acta, de Proskriberede angaaende; der var altsaa ingen Fare for, at Chrysogonus kunde miste, hvad af de Proskriberedes Guds han havde kjøbt til sig.

127) See ovenfor Kap. 9. Num. 35.

blodigt Bytte? Du veed, at denne har intet, vo-
 ver intet, formaaer intet, aldrig har tænkt noget
 imod din Fordeel: alligevel er du ham imod, som
 du hverken kan frygte, eller bør hade, eller seer
 at have noget mere tilovers som du kan tage fra
 ham; med mindre du holder det for utaaeligt, at
 see ham sidde her i Retten paaklaedt, som du har
 udjaget nogen fra hans Faders Huus, som fra et
 Brag. Veed du da ikke, at han baade sødes og
 Klædes af Danneqvinden *Cæcilia*, *Balearius'*
Datter, *Nepos' Søster* (128), som endstient hun
 har en stor Fader, Farbrødre i de anseeligste Embe-
 der, en agtet Broder, dog alligevel har, skiont et
 Fruentimmer, bragt det dertil ved sin Dyd, at,
 saa megen Ære hun har af deres Fortienester, har
 dog hendes Noes ikke kastet mindre Glands paa
 dem.

51. Maaſtee synes det dig et utaaeligt Boveſtyk-
 ke, at han med Flid forsvares? Troe mig, der-
 som, efter det Benskab og den Yndest hans Fader
 har været i, alle dennes Venner vilde være tilſtå-
 de og turde frit forsvare, ſkulde han blive ſyndi-
 gen nok forsvaret. Men dersom alle toge ſig af
 denne Sag efter Forurettelſens Vigtighed, og efter
 det Brud, ſom i denne Sag gøres paa Statens
 Constitution; ſaa ſkulde J ved Gud! ikke kunne
 blive ſtaaende hvor J ſtaaer. Men nu forsvares
 han ſaaledes, at hans Modſtandere viſt nok ikke
 bør fortryde derpaa, eller tænke, at de overvældes
 af Magten. Hvad hans huuslige Omſtændighe-
 der (129) angaaer, de beſørges ved *Cæcilia*; Net-
 tergangen og Domſtolen har *Messala*, ſom J ſeer
 Dommere, taget paa ſig, og dersom han havde

Ar og Styrke nok, ſkulde han ſelv tale for *Ser-*
Noscius (130). Men efterſom hans Ungdom og
 Blyefærdighed, denne Alders Prydeſſe er ham til
 Hinder i at tale, har han overladt Sagen til mig,
 ſom han vidſte, vilde og burde giøre det for hans
 Skyld: ſelv har han ved Paapaffenhed, Raad,
 Anſeelse og Arvaagenhed bragt det dertil, at *No-*
scius' Liv er blevet udrevet af Mordernes Hæn-
 der (131), og overladt til Domſtolen. See,
 Dommere, for ſaadan Adel har den ſtørſte Deel
 af Staten været i Vaaben; derfor har denne
Stai (132) været, at ſaadanne Adelsmænd ſkulde
 giengives Staten (133), ſom vilde giøre det, J
 ſee *Messala* giør, vilde forſvare en ufyldig Mandſ
 borgerlige Rettigheder, vilde modsætte ſig For-
 nærmelse, vilde viſe hvad de formaaede, heller ved
 at frelſe andre, end ved at giøre dem ulykkelige.
 Dersom alle ſom ere fødte i ſamme Stand, giørde
 det ſamme, ſaa ſkulde Staten have mindre Ulem-
 pe af dem, og de mindre Ulempe af Misundelſe.

52. Men dersom jeg ikke ſaaer *Chryſogonus* til
 at lade ſig noiſe med vor Formue, uden at attraae
 vor Liv, Dommere; dersom han, da han har fra-
 taget os Alt hvad ſom var vores, ikke kan holdes
 fra ogſaa at ville berøve os dette Lys ſom er Alles;

130) Denne *Messala* holdes for at være *M.*
Valerius Messala, ſom to Ar efter *Ei-*
cero blev *Consul*, og var en af *Roms* gode
 Talere.

131) J *Orig. de manibus sectorum.*

132) Den borgerlige Krig imellem *Marius* og
Sulla.

133) ſkulde ſaae Negleringen i Hænder, ſom
 var dem frarevet ved *Marius'* og *Cinna's*
 Partie.

128) See Kap. 10.

129) Hans Pleie med Føde og Klæde.

dersom han ikke har nok i at tilfredsstille sin Gierighed med Penge, med mindre han faaer sin Grumhed badet i Blod: saa har Ser. Roscius en eeneste Tilflugt, Dommere, et eeneste Haab tilbage, det samme som Staten har: Eders forige Godhed og Medlidenshed. Bliver denne ved, saa kan vi endog saa nu være holdne. Men dersom den Grumhed, der paa denne Tid har havt Sted i Staten, ogsaa har gjort Eders Sind haarde og saeleslose (hvilket i Sandhed er umueligt); saa er det forbi, Dommere; saa er det bedre, at tilbringe Livet iblant vilde Dyr, end at omgaaes med disse grumme Menneſter. Ere I da sparede til dette? I valgte til at lovsælde dem, som Emigrantfiender (134) og Dolkemordere ikke have kunnet dræbe? Gode Feldtherrer, naar de levere et Slag, pleie at commandere Solbater hen paa det Sted, hvor de troe at Fienderne vil tage Flugten, paa det at de som undflye Slaget, kan falde disse i Hænder. Saaledes kan jeg tænke, troe disse Jordegodsprængere, at I, saadanne Mand, sidde her, for at opfange dem som ere slupne fra deres Hænder. Guderne forbyde, Dommere, at dette Collegium, som Forsædrene have villet, skulde kaldes et Statscollegium (135), skal ansees for Stiemænds Til-

134) Jeg er forlegen med Originalens sectores, og giver dette Udtryk paa forskjellige Maa-der. Vi fattes, Gud see Lov! et Ord i vort Sprog, og i Frankrig har jeg ikke mærket, at den Nedrighed at berige sig ved at kiope Emigrantgods, er bleven in-fameret ved noget eget Ord, som i Rom.

135) Publicum consilium: et Udtryk som paa flere Steder bruges ogsaa om Domstolene, da det er det egentlige Navn for Raadets Forsamling.

flugt! Skionner I ikke, Dommere, at man har intet andet fore, end at de Proscriberedes Van-ſkal ryddes af Veien, paa hvad Raade det kan see, og at man vil giøre Begyndelsen i Ser. Roscius' Sag med at friste Eders Næstfæhndhed? Kan der være Tvivl om, hvem man skal holde sig til for Misgjæringen, naar I paa den eene Side see en Eier af Emigrantgods, en Fiende, en Dolkemorder, som tillige paa saadan en Tid er An-tlægger; paa den anden Side en trængende, af Sine afholden Søn, som ikke allene ingen Brode, men ikke engang nogen Mistanke har kundet hæfte paa. Seer I noget andet her at være Roscius i Veien, end at hans Faders Godser ere solgte?

53. Dersom I tage Eder af saadant, og i saad-an en Sag laane Eders Tjeneste; dersom I derfor sidde, at deres Børn, hvis Godser ere solgte, skal føres for Eder: saa seer til, Dommere, for Him-melens Skyld, at ikke en nye og langt grummere Proskription ved Eder skal synes at være indført. Den første, som ramte dem, der kunde gribe til Vaaben, har Raadet dog ikke villet have med at giøre (136), paa det at et Regieringscollegium ikke skulde synes at have besluttet noget haardere end Forsædrenes Skik førte med sig. Men denne, som rækker til Eders Børn og de Spædes Bug-ger, dersom I ikke vise den fra Eder ved den Dom I nu falde, saa betænker, for de udødelige Gu-deres Skyld! i hvad Tilstand Fædrenelandet vil geraade.

Wise Mand, som tillige have den Myndig-hed og Magt I have, bør meest raade Bod paa

136) Sulla satte derfor denne, saavel som sine øvrige Anordninger igiennem ved den va-leriske Lov, hvorefter ovenfor.

de Ting, hvori Staten er meest brafholden. Der er ingen af Eder som jo indseer, at det romerske Folk, som forudm ansaaes for saa mildt imod Fiender, paa denne Tid er besaengt med Grumhed mod Næbbergere. Skaffer denne bort fra Staten, Demmere, lader den ikke længer finde Sted i denne Republik. Den har ikke allene det Onde med sig, at den paa den skrækkeligste Maade har skilt os ved saa mange Døgere, men den har endog betaget de lemsældigste Mennesker Næbberhed, ved at vænne dem til Ondt. Thi naar vi hvert Øieblik see eller høre noget Grunt, saa taber vort Sind ved de idelige Ubehageligheder al Følelse af Menneskelighed.

Ende.

III.

Kongens Fødselsfest, samt ved den Leilighed uddeelte Præmier til de Studerende, og udsatte Prismaterier for indeværende Aar.

Torsdagen den 31 Januar blev Hs. Majestæts Kongens halvveksindstyvende Fødselsdag høitideligholdt paa Universitetets øverste Hørsal ved en latinſk Tale af dette Aars Rector Hr. Prof. Abr. Kall.

Til denne Høitidelighed blev indbudet ved et ligeledes latinſk Program, hvori tales om Romernes Handel paa Indien over Egypten, til den Tid da Egypten var en romersk Provinds. Materien kunde ikke være mere passende til Tiderne; det er ikkun Skade, at Rummet af et Indbydelsesſkrift ikke har tilladt nogen større Udſorlighed. Forf. ind-

frænker sig til Strabo og Plinius den ældre, og troer fornemmelig af denne sidste at kunne godtgjøre, at den indiske Handel har indbragt Romerne aarlig den uhyre Sum af 166 Millioner 660,600 Rigsdaler Species i danſk Mynt. Plinius nemlig angiver Bardien af de indiske Varer, som aarlig bleve bragte til det romerske Rige, til 50 Millioner Sestertspenge (nummi sestertii), og beretter tillige, at disse Varer bleve solgte af Romerne med 100 pCts. Fordeel. Da Forf. nu paa Ekſels Auctoritet antager en Sestertspenge at gjælde 4 sous franſk Mynt eller omtrent 4 Skilling danſk — jeg angiver den i mit Vericon ikkun til 3 Skilling danſk — saa kommer hiin uhyre Gevinst ud, som vel kunde lokke Fransmandene til, ved et herkuligt Boveslykke, at drage den indiske Handel til sig ved Egyptens Erobring; hvilket Forf. med flere mener, har ene været Hensigten af Buonaparte's Tog.

Saadanne Beregninger ere dog meget usikre. Thi 1) er der en stor Uvished i Romernes Regnemaade, da de regne baade efter Sestertspenge, numi sestertii, og efter pondo sestertium, som udgjør 1000 numi, og, det som er det værste, betegne disse saa vidt fra hinanden afvigende Myntsorter, enten virkelige eller indbildte, med et og samme Tegn H S, saa at H S quingenties (500,000) kunde baade betyde 15625 Rigsdaler og 40 gange saa meget, nemlig 625000 Rigsdaler; 2) naar Plinius forſikrer, at Romerne vandt 100 pCto paa de indiske Varer, saa bør dette vel forſtaaes cum grano salis, som naar man siger om vore Boghandlere, at de vinde 100 pCto paa deres tydske Væger, da dog vel nogle tage til Takke med 70 pCto, og nogle maaske med mindre.

Det er ikke at Correcturen af disse academiske Skrifter, der komme videre omkring end man formoder, er saa fiædesløs, at saadanne Feil have fundet blive staaendes som disse: per duorum millionum quingenorum fere annorum spatium — mare interum — totum hunc cursum anno conficiebatur — ut 50000000 festertios valuerint &c. solidos Gallicos — Ægypti possessionem maximi momenti futuram esse reipublicæ Gallo-Francicæ — ogsaa i den philologiske Opgave er trykt in contrariis for e contrariis. —

Efter at Valen var til Ende, aabnede Rector de forseglede Sedler, for at erfare de Candidaters Navne som havde vundet Priserne for de bedste Afhandlinger over de i Fjor udsatte Prismaticer. Og fandtes det da, at i Theologien ikkun var indkommen een Afhandling, som dog ikke kunde belønnes. I Lovkyndigheden ingen, i Medicinen ingen, i Philosophien tre, af hvilke Prisen blev tilkiendt Jacob Peter Münster, Caritatus Theologiæ og accessit Candidatus Theologiæ Hans Steenstrup; i Mathematiken en, hvorfor Præmien blev tilkiendt Studiosus Philologiæ Caspar Wilhelm Smith; i Philologien ingen; i Æsthetiken en, som ikke kunde belønnes.

Censuren over de belønnede Stykker lyde saaledes, nemlig i Philosophien:

”Over Prisspørgsmaalet i Philosophien: Exponentur utriusque tum publicæ tum privatæ educationis incommoda atque utilitatis, ere indleverede trende Afhandlinger, to i det danske, og een i det latinske Sprog; de 2de første komme deri overeens, at de begge med Grundighed og Ordentlighed besvare Spørgsmaalet; men

da den som har til Motto: *Ἀνδραγός ἐν τῷ ἰσθί, καὶ μεμολοῦ ἀεί*, indeholder større Rigdom af Tanker, end den anden, vidner om Forfatterens fortrinligere Talenter og Kundskaber, saa tilkiende vi den Præmien, og den anden med Motto: *Felix qui potuit rerum cognoscere causas* — Accessit. Den latinske Afhandling med Motto: *Studia & mores*, har vel den Fortieneste, at den er skreven i et temmelig godt Sprog, men kan i Henseende til Materiens Udførelse ikke komme i Betragtning.”

Kjøbenhavn, den 15 Jan. 1799.

B. Riisbrigh. Und. Gamburg.

I Mathematiken:

”Da det af de Concurrenter for hvilke de academiske Priisopgaver udsættes, vel ikke kan forlanges, at de skulle giøre nye Opdagelser i Videnskaberne; men et godt Bekendtskab og fornøftig Brug af det, andre have leveret i det opgivne Emne, giver dem Adgang til den udsatte Belønning; saa troe vi, at Præmien kan tilkiendes Forfatteren af den indsendte Mathematiske Afhandling, med Motto: *Die Mathematik gleichet einem Palaste* ic. I den sidste halve Deel af sin Afhandling, der egentlig henhører til det opgivne Priisspørgsmaals Historie, har han givet gode Prøver paa sit Bekendtskab med forskellige Arbejder i denne Materie, og endskiøndt han i Spørgsmaalets egentlige Besvarelse mere, end vi ønskede, har brugt tætere: afskrevet, *Theorema binomiale ex simplicissimis analyseos finitorum fontibus universaliter demonstratum, auctore Hen-*

rico Augusto Rothe, Lips. 1796; saa er det alligevel ikke ukjendeligt, at han dog selv har tænkt, og forstaaet, hvad han afskrev. — Den latinske Stil kunde trænge til mange Forbedringer, da det paa adskillige Steder koster Meie, at udbringe Meeningen.”

Kiøbenhavn, den 15 Jan. 1799.

Waldike. J. Wolf.

For indeværende Aar ere følgende Pritsmatier udsatte:

I Theologien: Siftantur & accurata expositione tractentur ea, quæ religioni Christianæ universæ spectatæ adeo sunt propria, ut ad hanc ipsam a quavis alia religione & disciplina dignoscendam valeant.

I Jurisprudentsen. Exponatur doctrina de arresto personali, cum in civilibus tum in criminalibus, secundum principia juris patrii, & conferatur cum iis, quæ jus privatum universale & jurisprudentia legislatoria de eodem statuunt.

I Medicinen. Theoriam secretionum humorum ex probatissimis principiis deductam dilucide exponere.

I Philosophien. Qua in re consistit cultus ille ingenii, unde quis vere humanus (Danis oplyst, Germanis aufgeklart) appellari possit.

I Mathematiken. Exponere theoriam frictionis machinarum simplicium.

I Philologien. Cum aliunde, tum e contrariis Eprii Marcelli & Helvidii Prisci orationibus apud Tacitum Hist. IV. Cap. 5, 8, illustrare: Quomodo differant disertis ab eloquentibus? collata dialogi de causis corruptæ eloquentiæ cap. 5.

I Historien. Ut bestemme det karakteristiske i de nordiske Folks Maade at segte og føre Krig paa, og opgive de Slutninger, hvilke deraf kunne drages.

I Æsthetiken. Gives der faste Regler, hvorefter Begrebet om det Edle og Uedle i Ord og Talemaader med Sikkerhed kan bestemmes? og kan dette Begreb ikke overspændes, til Stade for Sproget og den gode Smag? Exempler herpaa, helst af vore egne Skribenter og Konstdommere.

IV.

Foundation for det Laurup-Buchwaldske Legat.

Michael Basbalie, Hs. Kongelige Majestats Conferenceraad og Deputeret for de Kongelige Financer udi Kammer-Collegio, samt Balthasar Johann von Buchwald, alle høistbemeldte Hs. Kongl. Majestats Justiceraad, Doctor & Professor Medicinæ og Facultatis Medicæ Decanus ved Kiøbenhavns Universitet, samt Assessor udi Consistorio, giøre hermed vitterlig: At da afgangne Etatsraad Hans Christian Laurup og hans forhen afgangne Frue Anne Malene von Buchwald have under Dato 8de Januari 1744 oprettet og efterladt sig, med Kongelig allernaadigst Bevilling, et Testamente, hvorudi til gudelig Brug den Summa Fire Tusinde Rigsdaler er legered, og Wi i Følge Etatsraad Laurups sidste Villie og Codicil til Exsecutores Testamenti og i Almindelighed til at sørge for dette christelige Legatum, det samme paa beste Maade ved Foundation og Anordning kunde stedsevarende sees perpetueret.

Altsaa have vi i Kraft af saadan Fuldmagt om de.ine Gave, som skal kaldes Legatum Laurupio - Buchwaldianum fastsat, saasom vi og hermed fastsætte og anordne følgende:

I.

Udgaaende Capitalens Deeling, dens Sikkerhed, og dertil hørende.

1) Udi afgaaene Etatsraad Hans Christian Laurups Codicill og sidste Willie af Dato 21de Augusti Anno 1750 findes om denne Gaves Deeling følgende: sc.

”Og endelig da der udi otmeldte mit Testamente ikke just er meldt, hvorledes med de 4000 Rdlrs. Capital til Fattige skal omgaaes, da giver jeg hermed min Willie tydelig tilkiende derom, nemlig de 2000 Rdlr. skal til fattige Venner af min og min salig Kones Familie employeres, de 1500 Rdlr. til fattige, stiftelige og stiftige Studenter, de øvrige 500 Rdlr. skal Hr. Giese til fri Disposition (og til hans Efterkommere i Embedet) for Fattige overlades, jeg mener her den aarlig Rente som af disse trende Capitaler bekommes.”

2) Til ethvert af disse Legata have vi ladet indrette og forfærdige en aparte Protokol, der af os bliver pagineret, giennemdraget og forseglet og i enhver af dem skal denne Foundation foran findes indskreven, med Forklaring hvor Capitalen paa nærværende Tid og fremdeles paa Rente er udestaaende, tilligemed Copie af Obligationen, hvilket, naar Forandring skeer ved Opsigelse paa en eller anden Side, stedse udi disse Protokoller maa indtegnes, og de for Capitalerne havende Forskrin-

ger stedse derudi være indførte til al behøvende Oplysning nu og i Tiden.

3) Original = Obligationen for disse trende Legata paa Summa 4000 Rdlr. Courant, som ved Stiftet efter Etatsraad Laurup hertil er udlagt, samme er udgivet af Urtekammer Sr. Envoldsen her i Kiøbenhavn, under Dato 11 Juni 1735, hvilken vi enke og bede, den stedse maatte være og forblive udi Rectoris og Professorum Bevaring ved Universitetet her i Byen, og at derfor udi forovmeldte 3de Protokoller maatte meddeles Devitis; Da denne Capital af 4000 Rdlr. med hvad derom i denne Foundation stipuleres, nu og stedse deres Varetagt og Forsvar maatte være underlagt, for saadan Universitetets Godhed til Publici Nytte, skal ved denne Foundation Universitetet werde tillagt at have og nyde af den Fordeel, som med Testatoris sidste Willie concilleres farr.

4) Skulde det i sin Tid hænde sig, at Capitalen formædelt een eller anden Omstændighed blev opsagt og brudt, saa skal dog Forskringerne for de 3500 Rb. stedse forblive under velbemeldte Universitets Bevaring, og de 500 Rdlrs. Forskring allene overdrages og leveres til Guarnisons Kirkes Værg og Forsvar, som tillige med Cognepresten dersore til Universitetet, og udi den deres Legatum tilhørende Protokol, giver vedbarlig Qvittering.

5) Om denne Capital i sin Tid ikke samlet eller separat for aarlig 5 pCto kan faaes udsat, maa den for ringere, dog saa høit muelig udsættes; og da Omstændighederne udi Protokollerne indtegnes, som af Rectore magnifico i sig paakommende Tilfælde udbedes at verificere, saavidt de 2de Legata angaaer; thi det 3die bliver som meldt,

naar Separation skeer, under Protection af Guarnisons Kirkens Sognepræst og Børge.

2.

Angaaende Directionen og hvad deraf dependerer, samt Jus repræsentationis.

1) Saalange vi som udvalgte Exsecutores Testamenti efter afgangne Testator og Frue ere i Live, forbeholde vi os Directionen allene, og naar een af os ved Døden afgaaer, tager den Efterlevende til sig den ældste af Testatoris i Live værende Arving, som her kunde være tilstede, og naar ingen af dem her skulde være tilstede, da tages een af Professoribus, ligesom og naar da atter igien Dødsfald indtræffer, saa at naar vi begge ved Døden ere bortfaldede, der siden en af salig Etatsraad Laurtups Børn tilligemed en Professor forestaaer Directionen, og om ingen af Børnene her skulde være tilstede, da falder Directionen til den Professor som den sidstlevende udvælger, siden fremdeles tager den længstlevende Professor til sig den anden, dog helst af Professoribus Consistorialibus.

2) Directeuren oppebær aarlig Renterne af den gandske Capital 4000 Rdlr. saalange den ubi en samlet Summa staaer udsat, men naar Capitalen engang bliver separeret og Guarnisons Kirkens Børge og Sognepræst haver annammet de 500 Rdlr. som til deres Fattige ere legerede, saa oppebæres af Directeurerne ei videre end Renten af de øvrige 3500 Rdlr.

3) Saalange Renterne af den gandske Capital 4000 Rdlr. af Directeurerne oppebæres, beholde de ubi deres Bevaring de 3de ubi 1ste Sect. her foran under Hpho 2do ommeldte Protokoller, for derudi at antegne saavel Indtagten, som Distributionen og forevise samme en Gang om Aaret

udi Consistorio; men naar Capitalen separeres og Guarnisons Fattiges Børge med Sognepræsten bekommer deres Legatum de 500 Rdlr., saa bliver den dertil hørende Protokol dennem tillige imod tilbørlig Bevis leveret.

4) De ved Directionen værende udvalgte allene, saavel Pensionisterne, som Stipendiarios, og om nogen disSENSUS skulde existere, da skal den tredie Mand af Familien, om nogen er nærværende, eller i hans Sted en Professor anmodes, som Opmand at decidere quæstionen.

5) Og naar Directionen omsider hiemsalder Universitetet, da skal in paribus votis altid Rectoris Magnificii votum decidere, undtagen hvad Studiosum medicinæ angaaer, i hvis Valg, naar vota ere paria, votum Professoris Botanices og Anatomix skal decidere, paa hvis Forslag endog i saa Fald (hvad Studiosum Medicinæ angaaer) skal regarderes, om saa skeer, som med endel andre Legatis ved Universitetet, at Consistorium devolverede curam Legatarum Laurupio-Buchwaldianum paa en især iblandt, Professores consistoriales.

6) Salig Etatsraad Laurtups Arvinger have og beholde jus repræsentationis, saaledes at de til Directeurerne indberette og foreslaae de Fattige af Familien, som kunde være fikkede til at nyde enten Pension eller Stipendium, hvorefter Directeurerne udvalge de meest trængende og berettigede efter Testatoris og salig Frues Willie, ligesom det og af Directeurerne vorder tilmeldet ovenmeldte Arvinger, naar nogen Vacance foresfalder, da de fornødne Postpenge af den først paafølgende Distribution stradrages, som i sliq casu kan vorder ublagte.

7) De aarlige Renter der af Capitalen 3500 Rdlr. for begge Legata indkommer, skal Directeurerne enten een, eller paa 2de Gange om Aaret uddeele til Pensionisterne og Stipendiarii, tagende derfor deres Bevis, isald de ere her nærværende, udi den for samme Legatum indrettede Protokol, men ere de fraværende, saa skrives deres tilskillede Qvittering ind i Protokollen og bevares ved samme; ligesom de og af Hr. Pastor Giese og hans Successores udi den for det Legatum til Guarantions Fattige indrettede Protokol, tager aarlig Qvittering, saalange de som Directores oppebarer Renterne af den Capital.

8) Skulde det arrivere, at en af Etatsraad Laurtups Børn kom her til Byen at forblive her, og Directionen paa den Tid allerede bestod af 2de Professores, saa overlader den yngste Professor ved Directionen sine partes til Arvingen.

9) Det maa staae Directores frit for at overlade een Pensionist aarlig eller udi nogle Aar efter Omstændighederne 2de eller flere hele eller halve Portioner, ligesom og en Stipendiarius efter Directionens Godtbefindende maa nyde det dertil legerede allene, saalange ei nogen lige Trængende og Berettiget derom anmelder sig; det skal ei heller hindre, om et lidet eller ungt Drengbarn af Familien i sine unge Aar havde oppebaaret Pension til sit 18 Aar, at han, naar han applicerer sig til Studeringer og kom til Academiets her i Kiøbenhavn, jo maatte nyde Stipendium af det dertil destinerede Legatum.

10) Udi de 2de Protokoller som for Pensionen og Stipendium ere indrettede, maa Directores indtegne dem af Familien som melder sig for at nyde samme Legatum i sin Tid, og give dem dem Bevis under Dag og Datum, til hvilket af

Delene de ere indskrevne, saadant Bevis leveret Bedkommende fra sig, saasnart de vitteligen enten tiltræder Pensionen eller Stipendium. Dog skal Inscriptionen ikke præjudicere andre af Familien, som kunde være af slettere Vilkaar.

11) I Almindelighed forpligte vi os og vore Successores ved Directionen, at efterkomme og omgaaes med denne Foundation og disse Legata, saaledes som enhver for sig det for Gud og Kongen i alle Tilfælde agter at forsvare.

3.

Angaaende Pensionisterne, og de dertil berettigede, samt deres Reqvista.

1) De Fattige af Etatsraad Hans Christian Laurtup og Frue, Anne Malene von Buchwalds Familie ere og skal være uden Præferance for hinanden lige berettigede til at nyde denne Pension, og skal Fattigdom, Sygdom, Alderdom og andet Kors allene vise Fortrinet imellem dem som ere lige nær beslegtede.

2) Da nu det Legatum, hvoraf slige Pensionister carligen skal nyde Renterne, er Capital 2000 Rdlr., som for nærværende Tid indbringer aarlig Rente 100 Rdlr., saa deeles denne indkomne udi 4 hele eller 8 halve Portioner, hvoraf Directeurerne i Folge 10 Spho udi den 2den Sect. maa tillægge en hoitrængende Pensionist 2de til 3de Portioner, alt efter Omstændighederne, dog nydes slige Portioner ei af en Pensionist længere, end til dens Omstændigheder enten forbedres, eller nogen af slettere Kaar af Familien anmelder sig, da den første efter Directionens Sigende til den sidste overlader det hannem tilfindes.

3) Saalange nogen i Almindelighed agter at nyde af denne Pension, saa maa de agtligem

førend Pensionen dennem bliver betalt, producere for Directeurerne den Sognepræstes Attest i hvilket Sogn de boe eller sig opholde, saavel i Henseende til deres Liv og Levnet, samt vedvarende flette Omstændigheder, og naar nogen Umyndig af Familien enten Pige- eller Drengsbarn herudi bliver lodtagen, skal deres Formyndere med Præstens Attest bevise, at de efter deres Alder til Dyd og Godt bliver ansøgt og opdragen, da Directeurerne selv derefter skønner, hvor lange saavel de første som de sidste, til slig Pension og Assistance kan være trængende.

4) Naar nogen ved lastværdig Liv og Levnet, selv gjør sig uærdig til denne Pensions Oppebørsel, maa Directionen uden Modstand fratage den Pensionisten og overlade den til en anden, dog af Familien, saa længe nogen til er.

5) Enhver Pensionist skal imod Pensionens Betaling give sin Qvittering til Directeurerne for hvad de nyde udi Protokollen som for dette Legatum er indrettet, saafremt Pensionisten er her tilstede, men er han fraværende, da tilskilles Qvittering ved Commissionair eller Fuldmægtig imod Pensionens Betaling.

6) Naar ingen af Familien melder sig, eller omsider ikke mere til ere, da maa Pensionen af Directeurerne overlades til en Professor Enke, der samme kunde have nødig, eller om ingen af dem til ere, da til andre fattige under Universitetet sorterende, hvilke dog saasnart nogen af Familien sig melder, cesserer, og ikke maa præjudicere nogen enten af den Laurrupiske eller Buchwaldiske Familie.

Angaaende Stipendiarii eller de dertil Berettigede, samt deres Requistita.

1) De Studentere som sig her ved Academiet opholde, og ere af Statsraad Hans Christian Laurrup eller hans Frue Anne Malene von Buchwalds Familie, skal uden Praferance være lige berettigede til dette Stipendium, naar de samme formedelst anden manglende Assistance kunde behøve, og derhos ere flittige og flikkelige, hvorfore Directeurerne herudi haver at agte, det den Trængende, som tillige er stræbsom, alletider først hielpes.

2) Og som dette Legatum, hvori saavel Stipendiarii aarlig skal nyde Renten, er Capital 1500 Rdlr., som for nærværende Tid indbringer aarlig Rente 75 Rd., saa beeles denne indkomne udi 2de Portioner, hvilke Directeurerne i Folge den 2den Sect. 10 Spho maa tillægge en Stipendiarium af Familien allene, naar hans Omstændigheder samme udfordrer, og der da tillige ingen af Familien lige nær Beslegtet findes udi samme Omstændigheder; thi i saa Fald maa Stipendium beeles imellem dennem begge.

3) Ingen i Almindelighed maa nyde dette Stipendium, førend han udi Universitetets Matricul er indskribet, og siden aarligen fra sin Privat-Præceptor kan forevise Directeurerne Devis angaaende sit Liv og Levnet, samt hvorledes han anvender sin Tid, og om han med Flid fortsætter sine Studia, da en slig Stipendiarium af Familien udi 5 Aar efter hinanden maa nyde dette Stipendium enten gandske allene efter Omstændighederne, som i forestaaende Aen Spho ere meldte, eller med en af Familien lige Andeel, der da blev for enhver 37 Rdlr. 3 Mk., efter de Revenuer som nu af Capitalen indkommer.

4) Naar nogen ved et lastværdig Liv og Levnet selv gjør sig uærdig til dette Stipendium, eller ikke haver Talent til Studeringer, maa Directeurerne hvad enten Stipendiarius er af Familien eller ikke, i hans Sted forunde en anden dette Stipendium, dog af Familien, saa længe nogen til er.

5) Det skal staae enhver af Familien frit for hos Directeurerne at lade indtegne dem af deres Børn som de formeene at holde til Studeringer, hvorfore dennem og skal gives et *Devis* ved Dag og Datum, hvad Tid Børnet ubi den for dette Stipendium indrettede Protokol er indtegnet; hvilket *Devis* i sin Tid, naar Stipendium engang kan høves, til Directeurerne igien vorder tilbageleveret, dog skal sig Inskription ei præjudicere dem af Familien som ere mere trængende, og af bedre Qvalite efter denne Foundation.

6) Enhver som nyder dette Stipendium skal derfor ubi den hertil indrettede Protokol hos Directeurerne give sin Qvittering.

7) Naar ingen af Familien mere er, eller om dette Stipendium hos Directeurerne melder sig, eller var indskrevet, da maa Directores som nu ere, eller siden komme, overlade dette til 2de Studentere som ere fattige og flittige, hvorved gierne maa reflecteres paa Professorum egne Familier i Henseende til den Omsorg de sig for disse Legata paatager, dog maa Stipendium, naar ingen af Familien er til, ei overlades til een Student allene, men det skal altid deeles til 2de, og maa ingen over 5 Aar efter Tiltrædelsen beholde samme; dersom og i værende Tid nogen af Familien derom melder sig, maa Directeurerne overlade ham i det mindste den ene Part af dette Stipendium i Stedet for en Fremmed, og finder sig 2de af Familien, da viges begge Fremmede.

8) Og naar Personer uden for Familien i saa Naade admitteres, skal ved Vacancer observeres, at der stedse udnævnes en Studiosus Theologiae og en Medicinæ, hvoraf Studiosus Medicinæ Professori Botanices & medicinæ i beslige Forretninger skal gaae til Haande.

5.

Angaaende det Legatum til Guarnisons Fattige.

1) Saalænge den Capital paa 500 Rdlr., som med de 2de forestaaende Legata er under Et for 5 pCto. aarligen udsat, hvoraf Hr. Pastor Giese og hans Successores i Embedet til fri Disposition for Fattige skal overlades Renten, saa tager Directeurerne derfor ubi den hertil indrettede Protokol vedborlig Qvittering, hvergang Renten dertil ubbelales, og naar i sin Tid

2) Capitalen fra de andre Legata skulde blive separeret, da leveres disse 500 Rd. Courant med Protokollen til Guarnisons Kirkens Børge og Sognepræst imod *Devis*, hvilket *Devis* da saaledes ubi Consistorio til Bevaring deponeres, paa det samme i sin Tid kan tiene til Oplysning i denne Sag.

Denne Foundation er da saaledes Ord til andet ubi forommeldte 3de Protokoller indført, og af afgangne Etatsraad Lantrop og Frues Anne Malene von Buchwald deres Arvinger, saa mange deraf nu ere tilstede, med Os til Bitterlighed og Stadfæstelse underskrevet, og de oftbemlede 3de Protokoller forbliver i vores og Efterkommere ved Directionen deres Giemme; saa anmodes og bedes nu værende Dm. Rectorem Magnif. samme tilligemed sin Underskrift at stadfæste, paa det denne Foundation tilligemed den derudi mælte origi-

nal Obligation herester ved Universitetet kan tages i Bevaring, efter som vi ønske og ville, at denne velmeente Foundation altid uryggeligen skal holdes og efterleves, saaledes som vi og vore Efterkommere det med en god Samvittighed for Gud og Kongen kunde forsvare.

Kiøbenhavn, den 24 Maj Anno 1751.

M. Basballe. B. J. v. Buchwald.
C. Lautrup. C. F. Lautrup.

Legatet til Garnisons Kirken er for længe siden afleveret fra Universitetet.

Af dette Lautrup-Buchwaldske Legat oppebære for nærværende Tid tvende Studerende, hvoraf den ene en Medicus, aarlig hver en Portion af 28 Rdlr. 12 ß.

Til Pensionister udbetales aarlig omtrent 60 Rdlr.

Efter Fundatsen burde Ephorerne være tvende; men hvorledes det er kommet, og paa hvad Tid det er skeet, at Ephoret er overdraget til En, skal jeg ikke kunne sige. Denne er for nærværende Tid Hr. Etatsraad Saxtorph.

V.

Theologisk Embeds-Examen i Julii
Maaned 1798 *).

Den 12te Julii.

Joannes Henricus Mohr, født i Lyngbye i Sjælland 1774. Laudab. & quidem egregie.

Joannes Georgius Helt, født i Nykøbing paa Falster 1774. Laudab.

*) Denne Liste er ved en Forseelse bleven forbi-gaaet til sin Tid, og bekendtgjøres derfor nu.

Nicolaus Thorgrimsen, født i Christianssand 1774
Haud illaud.

Den 13de Jul.

Edvardus Augustus Haar, født i Himmelev Præstegaard i Sjælland. Laudab. & quidem egregie.

Den 16de Jul.

Claudius Friman Dahl, født paa Landgodset Sandsgaard i Christianssands Stift. Laudabilis.

Ericus Frisenberg Thorup, født i Præstegaarden i Wisvold i Aarhus Stift. Laudab.

Den 17de Jul.

Christianus Vedsted, født i Landsbyen Kholmte i Sjælland 1771. Laudab.

Andreas Winding, født i Eved Præstegaard i Aarhus Stift 1774. Haud illaud. Specimen scriptum eensoribus laude dignum visum est.

Ebbe Valudan, født i Kallundborg i Sjælland 1768. Haud illaud.

Den 19de Julii.

Joannes Fridericus Grüner, født i Egnen Hedemarken i Christiania Stift 1776. Laudab.

Adamus Guilielmus Glahn, født i Ulfensvang Præstegaard i Bergens Stift 1775. Laudabilis.

Ulricus Christianus Muule, født i Nørrebroe Præstegaard i Fyen 1775. Haud illaud.

Den 20de Julii.

Conradus Christianus Gemzøe, født i Kiøbenhavn 1770. Non contemn.

Isaacus Fleischer, født paa Landgodset Løstesnees i Bergens Stift 1774. Non contemn.

Christianus Spleth, født i Præstegaarden Schaarup i Fyen 1770. Non contemn.

Den 23de Julii.

- Laurentius Andreas Hiorth, født i Kiøbenhavn
1778. Laudab. & quidem egregie.
Joannes Hieronymus Hoff, født i Odense i Fyen
1771. Haud illaud.
Benjaminus Eidenius, født i Miferup Præste-
gaard paa Falsker 1774. Haud illaud.

Den 24de Julii.

- Georgius Møeballe, født i Landsbyen Hornsteth i
Narhuns Stift 1776. Haud illaud.
Laurentius Sletting, født i Nysted i Lolland 1769.
Haud illaud.

Den 26de Julii.

- Godofredus Heineth, født paa Landgodsset Vester-
gaard i Langeland 1769. Haud illaud.
Paulus Sveistrup, født i Landsbyen Sveistrup i
Narhuns Stift, 1768. Haud illaud.

Den 27de Julii.

- Severinus Bierregaard, født i Kiøbenhavn 1771.
Non contemn.
Matthias Hviistendal Galskat, fødte Scheen i Chris-
tiania Stift 1778. Haud illaud.
Joannes Christianus Lohman, født i Odense 1763.
Haud illaud.

Den 30te Julii.

- Benedictus Retting, født i Kefsnæs Præstegaard
i Christiansands Stift 1774. Non contemn.
Petrus Dyrborg, født i Christiania 1773. Non
contemn.

Den 31te Julii.

- Joannes Bertram Trojel, født i Fridericia 1770.
Haud illaud.

N. Brückel.

VI.

Fortegnelse

paa

Alumni Communitatis Regiae

i Januarii 1799.

- Thom. Chr. Withusen 1794. d. 3die Mart.
Ser. Møller d. 31 ejusd.
Ser. Willumsen d. 14 April.
Jimman. Wadstær d. 28 ejusd.
And. Frid. Deck }
Mart. Nic. Møller } d. 5te Mai.
Nic. Sev. Ramsing }
Marc. Lud. Hiorth d. 30 Jun.
Joh. Henr. Monrath }
Eiler Schawland } d. 7de Jul.
Ulrich Frid. Winther eodem.
Boje Rasch d. 14 ejusd.
Joh. S. Schreiber d. 29 Septbr.
Claus Unger Lund }
Frid. Chr. Woserup } d. 6te Oct.
Joh. Leerbeck }
Jens Sommer d. 13 ejusd.
Matth. Heltberg }
Cornel. Steenbloch } d. 17 Nobr.
Niels Schive Sidelman }
Jac. Andr. Wille } eodem.
N. Jac. Volbroe }
Carl Ulr. Amundin } d. 22 Decbr.
Joh. Henr. Mohr 1795 d. 19 Jan.
Jørg. Sev. Woserup d. 2den Febr.
Joh. Winding d. 9de ejusd.
Lud. Frid. Muus d. 23 ejusd.
Peb. Hansen d. 9de Mart.

Christen Schiorring eodem.
 Joh. Landorph Holm d. 16 ejusd.
 Casp. Gottfr. Zietsche }
 Jerg. Mart. Leverens } d. 20 Apr.
 Joh. Jac. Stephansen d. 4de Mai.
 Ad. Wilharde Glahn d. 18 Mai.
 Joh. Hammer }
 Casten Friis } d. 1ste Jun.
 Laur. Kruse d. 21 Sept.
 Ancher Ant. Møller d. 12 Oct.
 N. Paresius Dreyer d. 1ste Nov.
 Knud v. Hadelir }
 Frid. Ant. Dopp } d. 13 Nov.
 Frid. Mich. Lund d. 24 Dec.
 Ped. Hammond 1796 d. 3die Jan.
 Andr. Winding d. 24 ejusd.
 N. Berner Sørensen eodem.
 Joh. Henr. Volte }
 Matth. Hvistendal Galsfot } d. 4de Febr.
 Ped. Dieb. Kierulf }
 Ole Valent. Rielsen } d. 28 Apr.
 Hans Wandall d. 9de Mai.
 Frid. Pore }
 And. Chr. Sierlew } d. 19 ejusd.
 Jerg. Koesoed }
 Herm. Pet. Gudme }
 Hans Eiler Wolf } d. 9de Jun.
 Joh. Bertram Trojel }
 Jac. Bering Hahn } d. 20 ejus.
 Joh. Bilsted }
 H. Kruse Winding }
 Chr. Jul. Smith } d. 30 ejusd.
 Jens Frechland }
 Pet. Heilman }
 Jerg. Bang } d. 1ste Sept.
 H. E. Saabye Meyre }

Chr. Biern d. 11 ejusd.
 Cor. Bay d. 22 Sept.
 H. Ancher Kosof }
 Pet. Joh. Berner }
 Frid. Ecklof }
 Jens Gade }
 Berth. Chr. Møller } d. 2den Oct.
 Cor. Wendelboe }
 Sev. Mandrup }
 Chr. Frid. Dahl }
 Jens Carl Winther d. 13 Oct.
 Andr. Jerg. Glarup }
 Joh. Schroder Wendsen } d. 23 ejusd.
 Rasm. Brendstrup d. 3die Nov.
 Teuels Lyng Cron }
 Matth. Dikøl } d. 13 Nov.
 Ped. Leth }
 Tycho Fuhr } d. 24 ejusd.
 Maltha Langberg }
 Frid. Musæus } d. 4de Dec.
 Arnas Wigjussen }
 Joh. Chr. Østved } d. 25 Dec.
 Chr. Ludv. Einding 1797 d. 5te Jan.
 J. E. Kofs Jordhoy eodem.
 Frid. Dan. Thams d. 15 Jan.
 Niels Gronbech d. 26 ejusd.
 Ole Rielsen }
 Ped. Rosenst. Biffed } d. 5te Febr.
 Lars Satterup d. 26 ejusd.
 Christen Nygdal }
 Frid. Wettergreen } d. 19 Mart.
 Elias Fohlman d. 20 Apr.
 Andr. Rannestad }
 Eskild Vondesen } d. 11 Mai.
 Matth. Matthiosen }
 Carl Joh. Møller }
 Jerg. Martalle } d. 21 ejusd.

1796.

1797.

1798.

Ped. Sand 1797 d. 1ste Jun.
 Jørg. Andr. Hagerup }
 Ped. Kaae } d. 2den Julii
 Tage Møller d. 3die Aug.
 Nicolai Sadolin d. 14 ejusd.
 Carl Wichusen d. 3die Sept.
 Wilh. Pet. Røggert }
 Ped. Harboe Herzberg } d. 5te Oct.
 Joh. Jac. Fasting Erub }
 Laur. Mart. Smith } d. 15 ejusd.
 Niels Wulfsberg d. 26 ejusd.
 Ped. Krog Meyer d. 5te Nov.
 Povel Arngripsen d. 16 ejusd.
 Andr. Quale eodem.
 Johan Buschman }
 Paul Gaarder } d. 17 Dec.
 Samuel Storch }
 And. Sandoe Ørsted }
 Peter Dastrup }
 Joh. Georg Müller } d. 28 Dec.
 Ole Brasen }
 Knud Chr. Rosentilde 1798 d. 7de Jan.
 Chr. Wilh. Schou d. 8de Febr.
 Herm. Colbjørnsen Meldal d. 1ste Mart.
 Jens Joh. Lemvig d. 11 ejusd.
 Knud Namshardt Ørn d. 22 ejusd.
 Matth. Svendsen }
 Finnur Magnusen } d. 22 Apr.
 John Johnsen }
 Andreas Engberg } d. 3die Mai.
 Jens Høhne d. 13 ejusd.
 Frid. Wilh. Schmidt d. 24 ejusd.
 Gabriel Heiberg d. 3die Junii.
 Jens Ant. Hicrth }
 Joh. Christoph Reinhardt } d. 5te Julii.
 Chr. Erhard Hansen d. 26 Julii.

Jacob Vie 1798 d. 5te Aug.
 Hans Brechner d. 26 Aug.
 Matth. Plesner d. 6te Sept.
 Ped. Dorichaus d. 16 Sept.
 Andr. Bergman d. 26 ejusd.
 Berndt Frid. Reinecke d. 7de Oct.
 Frid. Wiberg d. 18 ejusd.
 Andr. Haasum Lund }
 Hans Pedersen } d. 28 ejusd.
 Joh. Nic. Schow d. 8de Nov.
 Matth. Rahbek d. 18 Nov.
 Jens Jac. Paludan d. 29 ejusd.
 Jac. Hersleb Sødeman }
 Paul Helken } d. 20 Dec.
 Bo Vosen }
 Joh. Jørgens v. Gadelin d. 30 ejusd.
 Johannes Haltermann 1799 d. 20 Jan.

VII.

Fortegnelse

over

Alumni paa Regentsen

den 1ste Januar 1799.

Jac. Bang (Stipend. domus regia) fra 1ste Febr.
 bruar 1794.
 S. D. Brun. 1ste Martii.
 S. Møller (Stipend. Nannestad) 1ste Mai.
 J. H. Moorath }
 W. Rasch } 1ste Sept.
 M. N. Flor }
 M. Heltberg } 1ste Oct.
 M. L. Hiorth (Stip. Masio }
 Rostgaard }

J. Steenstrup	}	1ste Novbr.	J. C. Winther	1ste Novbr.	
U. F. Winther			J. S. Vendsen	}	1ste Dec.
C. Steenbloch			S. Mandrup		
N. S. Sidelman		1ste Januar 1795.	N. Sørensen	}	1 Jan. 1797.
J. Schretter (Stip. Anon.)	}	1ste Februar.	J. Koefoed		
J. A. Wille					A. Wigfusen
J. Leerbeck		1ste Martii.	H. B. Troiel		
M. Møller		1ste April.	B. C. Møller	}	1ste Februar.
P. Hansen	}	1ste Mai.	A. J. Gleerup		
J. Hammer					D. Nielsen
J. M. Levertens		1ste Juni.	P. Heilman		
L. Kruse (Stipend. Vinding.)		1ste Octb.	C. L. Sinding	}	1ste Mai.
N. Dreier		1ste Novbr.	A. Winding		
K. von Hadeln		1ste Januar 1796.	F. Wettergreen	}	1ste Junii.)
F. M. Lund		1ste Februar.	M. Matthiasen (Stip. do- mus regia)		
F. A. Dopp		1ste Martii.	C. Diarn	}	1ste August.
J. H. Mohr. (Stip. Anon.)	}	1ste Mai.	A. B. Glahn		
C. G. Tietche					H. L. Holm
J. Strarup		1ste Junii.	C. Mygdal	}	1ste Sept.
J. H. Hoff	}	1ste Julii.	M. Langberg (Stip. Glud.)		
N. Weisner (Stip. Barth.)					N. Grønbeck
M. H. Galskjot			H. A. Kofoed		
J. H. Volte		1ste August.	L. Satterup	}	1ste Novbr.
H. P. Gudme (Stip. Bang.)			P. Arngreimsen		
H. Bandal (Stip. Maf. Kost- gaard.)			P. Sand (Stip. Winding.)	}	1ste April 1798.
E. U. Amundin (Stip. Bar- tholin.)	}	1ste Sept.	A. Qvale		
P. D. Kierulf.					A. Mønneftad (Stipen. Nan- nest.
C. J. Smith (Stip. Holm.)			H. C. S. Meyer (Stip. Glud.)		
H. R. Winding (Stip. Holm.)			P. R. Meyer	}	1ste Octb.
D. B. Rielsen	}	1ste Octb.	J. Buschman		
C. F. Musæus					P. Gaarder
Jørg. Bang			J. Johnsen		
A. A. Møller					
J. Frøhland					

VIII.

Fremmedes Kiendskab til danske Lærde og
dansk Litteratur.

Theologie.

Götting. Anz. 1797. 137 St. Predigten über Religionsität ic. von Dr. Marezoll. Tiltrækkende Hovedsætninger, Orden, Rigtighed og Korthed i Dispositionerne. Rene og klare Ideer. Et rent Sprog. Adskillige Steder passe sig dog ikke for en Menighed. Nogle Steder modsiges ogsaa Kirkens Læresystem.

Allgem. Lit. Zeit. 1796. No. 196. Observationes in textum & uersiones maxime græcas Obadiæ & Habakuci. — Friedr. Plum. Et ikke uvigt Bidrag til disse Propheters Forklaring. Det meste er vel allerede sagt af andre, men Valget er dog for det meste godt, og enkelte Bemærkninger forekomme ogsaa, som hore Forf. selv til, og som i det mindste kan foranledige en næiere Undersøgelse. Forf. Erindringer mod Eichhorn fortælle at overveies.

Allgem. Litteratur J. 1798. No. 258. Predigten über Menschenkenntniß von von Gehren, evangel. reformirten Prediger in Kopenhagen. Nec. troer, at Menneskekundskab, som Erfaringen skal forhverve os, ikke kan læres af Prækeners. Materien har blot Interesse for den videbegierlige Forstand, og taalor ikkun at fremfattes i Afhandlinger, ikke i Prækeners Form. Det mangler disse Prækeners paa logisk Orden. Skal saadanne Materier som f. E. den anthropologiske om Temperamenternes Forstiel, have Sted paa Prækestolen, saa vil man tilsidst høre

1ste Junii

1ste Julii.

1ste Sept.

1 Jan. 1799.

Landmaalere.

Waisenhuusinformatorer.

F. Magnussen
H. C. Meldal
J. J. Lemvig
K. N. Ørn
M. Svendsen
P. Dastrup
P. Kaae
M. Smith
N. Sadolin
H. C. Wolf
S. Storch
B. Bosen
J. J. Paludan
J. H. Sodeman
P. Helken
F. W. Schmidt
J. J. von Hadeln
Ellung
Brun
Wessel
Schoulund
Winther
Thostrup
Thestrup Waisenhuuspensionist.

C. J. Bächler Seminarist for den grønlandske Mission.

vacat.

Regentsen d. 1ste Januar 1799.

N. Nyerup.

Interimsprovst.

vore Præster at præke over Osteologie og Splanchnologie.

Philologie og Historie.

Götting. Anz. 1797. 137 St. Von der ehemaligen Zinsbarkeit der Nordischen Reiche an den Römischen Stuhl (et af Videnskabernes Selskab i Kiøbenhavn kronet Pritiskskrift) von L. T. Spittler. Det Charakteristiske, som udmærker alle denne Forfatters historiske Skrifter, den nøisommeligste og usfortrødenste Flid i at opspore alle, endog de mindste, Omstændigheder, som kunne kaste Lys paa hans Materie, og den fine Brug, som han gjør af alle disse Omstændigheders Sammenstilling for at frembringe den meest overraskende Virkning; alt dette finder man i høi Grad samlet, ogsaa i nærværende Skrift.

Götting. Anz. 1797. 204 St. Stobæi Sermones e Mss. Codd. edidit Nicol. Schow, Prof. Havniens. Forfatterens Lærdom og utrættede Flid gav Haab om en nye kritisk Bearbejdelse af denne for den gamle Literatur vigtige Samling. Men det glade Haab stoffedes ved Slotsbranden. Her leveres blot det, som til den Tid allere var trykt. Man savner literariske, Efterretninger især om Haandskrifterne, som han har betjent sig af. I Behandlingen beviser Udgiveren selv megen kritisk Lærdom. Meget er forberedt og lettet for den, som vil fortsætte Værket.

I Neue Leipziger gelehrte Anzeigen 39 St. anføres Johannis Stobæi Sermones af Prof. Schow. Fortalen er af Forlæggeren. Thi Forfatteren slog Haanden fra sit Værk efter den ulykkelige Slots Ildbrand, som fortærede hans Mster. Man kiender derfor ikke Udgiverens Hjelpemidler. Smidlertid er det, han giver, vigtigt formedelst Kritiken. Grundene for de kritiske For-

andringer savner man. De ere derfor blot for øvede Kritikere.

Götting. Anz. 1798. I St. Commentatio historica de genio &c. ævi Theodosiani — Peter Erasmus Müller. Part. I. Skriftet særgslede Rec., ikke saavel formedelst Foredragets Skønhed og Konst, som for dets vigtige Indholds Skyld.

Part. II. har Hr. Mag. M. lagt til ved sit Ophold i Göttingen, hvor det er udkommet i f. N. og recenseret i samme Anzeigen 180 St. Efter at Rec. har gjort et temmelig vidtløftigt Udtog af dets Indhold, slutter han med disse Ord: "En god Skønsomhed, forbunden med en sielden nøisommelig Flid i at oplede, og Duellighed i at ordne og opstille, forfatter denne unge, haabesulde Lærde en fortrinlig Hoiagtelse. Det latinske Udryk ønskede vi undertiden mere Reenhed, ogsaa undertiden Rigtighed; men dette kunde vist nok Skribentens Læsning af den theodosiske Tidsalder ikke være gunstig". — Vor lærde Landsmand har forbeholdet sig til sin Tid at udgive endnu et Hovedstykke om denne Tidsalders Sædelighed og Sædelære.

Ibid. 5 St. Svetonius, Dio Cassius &c. Disquisitio historica, quam defendit Burgerus Thorlacius. Det hører ikke til de almindelige akademiske Prøveskrifter. Overalt sporer man en lærd Flid med god Dømmegave, ogsaa i Brugen af Kilderne og Hjelpemidlerne.

I Gothaiske gelehrte Zeitung sælbes denne Dom over samme Skrift. Ciceron-Embedets Beskaffenhed og Vigtighed udføres her paa en meget frugtbar Maaade. Beretningen om Embedets Natur er underholdende og lærerig. Nogle Erindringer gøres Forf. i Henseende til Ciceroner hos Romerne, som Rec. troer at finde Spor til i

Prop. IV. B. I Eleg. Man beklager at Forf. har overseet Cebes' Tale i sit lærde Skrift.

Götting. Anz. 1798. 47 St. recenseres Dr. Engelstofte Magister-Disputats: *Hieronymus Stridonensis*. En fortræfflig Monographie af Hieronymus, som opvækker det levende Ønske at faae flere lignende Monographier. Saadanne Beskrivelser af store Mænd ere en stor Binding for Kirkehistorien; især naar de ere anlagte efter denne Forfatters Plan og Mønster. Flid, Nøisagtighed, mangehaande lærde Kundskaber, kritisk Skarpsindighed og Bøffedenhed derhos, udgiøre det Eiendommelige ved dette Skrift.

Nachrichten von gelehrten Sachen 31 St. kaldes det samme Skrift, et Skrift af megen Værd for Kirke- og Literat-Historien, just fordi det indskrænker sig til en eneste Mand, og forfølger denne Gienstand med udelt Opmærksomhed. Den Vei som Forf. har valgt, synes at maatte fremstilles som et Mønster, da han med ualmindelig Flid samler sine Esterretninger om Hieronymus af Mandens egne Skrifter, ordner dem med Smag og bedømmer dem med Grundighed. Der hvor Forf. udvikler, hvad hans Helt har nyttet eller stædet Religionen, Staten og Videnskaberne, finder man en fordomsfri Undersøgelses Aand og Bøffedenhed i Dommen, paa en artig Maade parret med Grundighed og Nøisagtighed. Der hvor Forf. tager sin Tilflugt til Sandsynlighed, er det begribeligt, at mangen Læser anseer Tingene fra en anden Side end han. Skriftet gjør sin Forf. Ære. — Rec. nævner sig *Bellermann*.

Götting. Anz. 1798. 64 St. *Hercules furéns*. Specimen nouae recensiois Tragoediarum L. A. Senecae. Auctore *Torkillo Baden*. Forf. har lagt en Mængde fortræffelige Prøver paa kritisk Be-

handlingsmaade for Dagen, saavel der, hvor det angaaer nye Læsemaader, som ogsaa andres Forbedringer og egne Forslag. Verset 552 med sine thraciske Damer i Underverdenen, havde Rec. lyst til at forkaste som uægte. Rec. har efter denne Prøve at dømme, grundet Haab til, at denne nye Udgave af Seneka, vil iblandt de kritiske Udgaver af Klassikerne, komme til at faae en ikke ringe Rang.

Samme Specimen recenseres i *Algern. Literat. Zeit.* 1798. No. 215. Rec. anseer mange Steders kritiske Behandlingsmaade som et lykket Forsøg paa at opkaste og have kritiske Tvivl. Men det forstaaer sig af sig selv, siger han, at ikke alle Udgiverens Forslag til Forbedringer, have en lige Grad af Evidens. Paa mange andre Steder tages med Held Læsemaader i Forsvar, som Kritikerne havde forkastet, eller søgt at forandre. Denne Recensent troer dog, at de ommeldte Thracierinder gjerne kan blive i Helvede, hvor de ere. — Efter alle disse Prøver at dømme (siger han omfærd), vil Forf. ved sin kritiske Udgave af Seneka, ikke blot meget lette disse dramatiske Stykkers Læsning, men ogsaa heldig forberede en fuldstændig tilkommende Commentar over dem. Rec. seer med Begierlighed Tildendelsen af denne Udgave imøde.

Helgandsche gelehrte Zeit. *Hercules Furéns*. T. *Baden*. Forf. aabner ved sit Prøvestykke en behagelig Udsigt til en kritisk Udgave af Seneca's Tragedier. Meget ofte tranger hans Skarpsindighed lykkelig giennem alle Dunkelheder og Wildereder, siner Feil, haver heldig Tvivl, forsvarer tillige og oplyser med Lærdom de af andre Kritikere forkastede eller forandrede Læsemaader. Ved adskillige Conjecturer finder Rec. Sandsynlig-

Hed og Tæffelsighed, ved andre Vittighed og Affkurratse. Dog kan ikke alle foreslaagne Forbedringer forekomme alle Læsere lige evidente og kritisk fande. Man er forskret om, at Kiendere og Elskere maa ønske Forsættelsen og Fuldbendelsen af Udgaven, men troer tillige, at Fors. vilde gjøre sig flere forbundne, og forstæffe Udgaven flere Kiendere, om han med et Par Ord oplyste grammatiske, antiquariske og deslige Vanskeligheder ved Digteren.

* * *

Efter en Beretning fra Prof. Alter i Wien (See Allgem. Litteraris. Anzeiger p. 415) beskæftiger sig denne med at conferere de apokryphiske Skrifter af Sergius Malea, hvilke han fra det Armeniske oversætter paa Grædsk for den bekjendte Solmes i Engeland, Udgiveren af Septuaginta. Til Vættelse i sit Arbejde benytter Alter sig af vor lærde Landsmands Rector Bendtsens Gættingske Magister-Disputats: Specimen exercitationum criticarum in V. T. libros apocryphos. Hvad Bendtsen i Fortalen erindrer om Grabinus, det bevægede Alter til at sammenligne en heel Mængde Kirkefædres Haandskrifter med den romerske Udgave af Septuaginta. Men han venter dog først nærmere Anvisning dertil fra Solmes selv.

* * *

Det af Kammerherre Zennings i Ploen nylig begyndt Tidsskrift, som følger kvartaliter med hans Genius der Zeit, og kaldes der Musaget, findes i tredje Stykke en Afhandling: Zustand der bildenden Schönen Künste in Dänemark, Altona 1798; hvortil gives en temmelig udførlig Efterretning om den sidste Exposition paa Charlots-

tenberg i Maret 1794. Forfatteren havde ingen Marsag at fortie sit Navn, da han har ladet vore Kunstnere vederfare al den Ret de kunde forlange, og bidrager sit til at udbrede det danske Konstacademies sortiente Ros. Jeg tager derfor saa meget mindre i Betænkning at nævne ham her. Det er Professor Torfel Baden i Kiel.

IX.

Theologisk Embeds-Examen

i Januarii Maaned 1799.

Den 17de.

Nicolaus Sadolin, født i Kold Præstegaard i Viborg Stift 1777. Laudab.

Joannes Ancher Rosob, født i Ronne paa Doringholm 1777. Laudab.

Joannes Petrus Hald, født i Kiøbenhavn 1777. Laudab.

Den 18de.

Andreas Binding, født i Tved Præstegaard i Aarhus Stift 1774. (See i Listen for Julii Maaned 1798 under 17 Julii) Laudabilis.

Severinus Bierregaard, født i Kiøbenhavn 1771. (See i Listen for Julii Maaned 1798 under 27 Julii) Haud illaud.

Nicolaus Arroe Møller, født i Kødlev Præstegaard i Aarhus Stift 1774. Non contemn.

Den 21de.

Joannes Brachner, født i Ørting Præstegaard i Aarhus Stift 1776. Laudab.

Georgius Bang, født i Deiberg Præstegaard i Riber Stift 1768. Laudab.

Mauritius Melnhardt, født i Neendahlen Sogn i
Christiania Stift 1774. Haud illaud.

Den 22de.

Joannes Eiler Wolf, født i Kiøbenhavn 1777.
Laudab.

Samuel Storch, født i Balslev Præstegaard i
Byen 1775. Haud illaud.

Den 24de.

Olaus Brasen, født paa Øen Falster 1774. Lau-
dabilis.

Andreas Petrus Marquard Hartwig, født i Chri-
stiania 1777. Haud illaud.

X.

Wigtige danske Skrifter.

Om Tilhyllen i Maleriet. En Underføgelse
tilegnet Selskabet for de skønne Videnska-
bers Forfremmelse af Torkel Baden, Profes-
sor i Kiel og Æres-Medlem af Maler-Aca-
demiøt i Kiøbenhavn m. m. 1797 *).

*) Nærværende Underføgelse (hedder det i Forer-
indringen) udgier Resultatet af Bemærkninger
over Konstværker optegnede fra Tid til anden i

Museet og Galleriet. Af Bærernes Beskuelse
optode Jagttagelserne, og af disses tilstrækkelige
Forraad og Sammenholdelse mod hinanden, det
Forsæt at levere noget Heelt. Jeg kunde saa me-
get sikrere bringe dette Forsæt til Virkelighed, som
Gienstanden selv høilig fortiente en Underføgelse,
og jeg ikke fandt, at den Side, fra hvilken de i
denne Underføgelse til Grund lagte Konstværker
havde viist sig for mig, var forekommet andre.
Jeg vovede fremdeles intet ved den Fremgangs-
maade, som jeg havde valgt mig, da, om jeg end
skulde have feilet i Hovedsagen, som gaar ud paa
at vise det konststridige ved Ansigtets Tilhyllelse i
Maleriet: da over enkelte Konstforestillinger sæl-
bde Domme dog gierne desuagtet kan staae ved
Magt". Ved Tilhyllen forstaaer Fors. det mo-
mentane Udtryks Suspension paa de handlende
Personer i Maleriet. Men Udtrykket hemmes
og suspenderes paa mange Maader, og efter disse
Foranderligheder lade sig Tilhyllningens Grader
afgiøre og bestemme. Tilhyllning finder selgelig
alserede der Sted, hvor man bemærker den For-
feerthed hos Konstnere, at de bedømme Bærlets
Indtryk og Virkning efter deres egen Standpunkt,
og den hos Tilskuerne forudsatte Indsigters Be-
skaffenhed. Denne Feil sporer man i *Evras Skaa-*

*) Da dette lidet Stykke, som i to Aar og derover har været ude i Publikum, og er tilegnet Selska-
bet til de skønne Videnskabers Forfremmelse, og af samme belønnet, endnu ikke er blevet omtalt
af nogen af vore Journalister, endskjønt det hører til et Fag, hvori lidet eller intet hos os er ske-
vet, og grunder sig paa Jagttagelser, hvilke enhver ikke er i Stand til at giøre: saa har jeg for-
maaet Fors. til selv at opsætte en Extract deraf, som kunde underrette Læserne om Stykkets Ma-
terialier og Tankernes Gang i samme, indtil en Konstkiøndr og æsthetisk Philosoph fandt for godt
at udlade sig om dets Værd. Saadan en Extract paa tydsk (hvoraf denne dog ingenlunde er en
Oversættelse), har jeg fundet meddeelt i Neue Kiølsche gelehrte Zeitung, og den gøttingiske Recen-
sent, som i Anledning af en Recension over denne Kiølske lærde Tidende tager Notice deraf, kalder
det: "eine sinnreiche Dänische Schrift". Erbringische Anzeigen for 1797 No. 188.

belse, saaledes som Michel Angelo bogstavelig efter Biblen har malet dette Sujet. "Skal Diemedet af hendes (Evas) Betragtning bestaae — som den gjør; thi anden Grund var der ikke til at male hende — i Hielystien over den malede Qvindes Skønhed: hvi misundte Maleren os da den fuldkomne og i alle Dele velskabte Eva? Hvi lod han da Adam blive erkesløs, uden ringeste Følelse for Qvindeskabningen, og tildeelte upassende os, som betragte Stykket, den Rolle, som Adam burde have havt, at beundre en Skikkelse, den første i Verden af sit Slags, og at glæde sig over et Syn, som han endnu aldrig havde seet med sine Øine? Dette vidste og betænkte Raphael; forlod derfor Angelo's Forestillingsart, som alt for svag til at fangste Øinene; og førte Maleriet ned til det Dieblis, da Iovas forsynlige Guddom leder den Nyefskabte til den opvaagnende Mand, som stundser ved den kionne Skabning, erkender tildeels sig selv deri, og nodet os at tage Deel i sin Glæde og Beundring". — "Skal det, som man, uden allerringeste Ansørsel og Beviisning fra Kunstnerens Side, bringer ind i Stykket af sit eget, ansees for den ved Maleriet opvakte Phantasies Bærk — uagtet den blot skriver sig fra den malede Tildragelse — og regnes Maleren til Fortieneste: saa er intet saa lavt, intet saa umalerisk, som jo paa denne Grund kan forsvares i Maleriet. Saa ere sultne Christoffer, tiggende Belisarier, af deres Heste sønderlidte Hippolyter, aldeles værdige Sujetter til at opføre i Konsten. Skal derimod den ved Maleriet opvakte Phantasi forstaaes som den bør, om det som vi ved Maleriets Hielp eene, der lebede os derpaa og stærpede vor Syn, udlede og slutte os til: saa er det noget, som ikke lader sig tænke uden Lidenskaberne eller Fornem-

melfernes Kundskab hos, og Betegnelse af Maleren. Thi Lidenskaberne, før saavidt de i Legemets Bevægelse, Gebærderne og Masynet yttre og aabenhare sig, disse er det, som vi tilregne, og hvoraf vi forklare os, hvad fiært eller ufiært de af Maleren opførte Personer høndes, i det vi snart glæde os over deres Medgang, snart sørge over deres Modgang". Dette anvendes paa Angelo's Stykke, som desuden sammenlignes med de Gamles Konstforestillinger af Bacchi og Minerva's Fødsel. I samme Piemeed prøves og med samme Grunde misbilliges Timanthes' bekiendte Malerie med den tilhyslede Agamemnon. Han fortiede Hovedpersonens Udtryk, og overlod det ligerviis til Tilskueren, af den forestilte Tildragelse at giette sig dertil, og at slutte fra sig selv og efter denne Maalestok beregne de Handlendes Forsætning. Ogsaa her finder ingen Deeltagelse for Agamemnons Person Sted, og Offerhandlingen er os mindre for hans, end for dens egen Skyld seeværdig og vigtig. "Her, hvor midt under Ofspringens Fuldbyrkelse, Agamemnons Mine og Anstand er os betaget: hvad er det andet, end det saale Slagterier, som med Wisshed fører Stykkets Betragtere paa Storheden af hans, den Lidendes, Ulykke? Ja! deres Frygt gaaer meer paa dem selv, end paa ham; de kaste knap Øine derhen, førend de med Ulyst vende sig bort fra Iphigenias Medsart. Thi der er intet i Maleriet, som tiltraadte dem beskednen Tilbageholdenhed, eller opvakte Forlangends efter at udfritte den tilhyslede Faders Ansigt". Med alt det ydes Timanthes Konst de største Lovtaler af de Gamle. Men saa spørger Forf.: "Hvor vil man da finde Ord til vor Tids Maleres Lov? Thi hvad er Timanthes' Fortienester imod disse? Mon han ikke staaer langt

tilbage for dem, som endog vovede med blottet Mafyn at sætte Abraham til Skue i det Dieblif, da han er ifærd med at offre Sennen Iſach? Yderligere lade sig Konſtens Grændſer ikke vel udvide". Det eenefte, hvormed Timanthes kunde forsvare ſit Eløer, var, om man turde antage, at han havde valgt flere Optrin i Agamemnon's Hiſtorie, hvoraf den ene Handling fulgte lige oven paa den anden, ſom Pendant, ſaaledes ſom Rubens har gjort det med ſin tilhullede Decius, ſom devoverer ſig for Fædrelandet. "Under denne Forudſættelſe, at Tilſkueren ved de foregaaende Malerier var underrettet om Hovedperſonens Charakter og havde taget Kiende paa Helten, kunde Maleren vel have Lov til at viſe os ham eengang under Eløret og, ſaa at ſige, ſuspendere hans Udtryk".

En anden Grad af Tilhyllen er den, naar Hovedperſonerne i Stykket undrages Synet, ved paa hvilkenſomhelſt anden Maade at ſkiule dem eller at vende dem fra Tilſkuerne. "Higen efter at glimre i Sujettets Foreſtilling, hvis overnaturlige Baſen trykker Siælen, kan undertiden ſtuffe Konſtneren, og give hans Haand og Tanke en Retning, ſom han ikke var belavet paa. Maleren taber Konſten af Sigte, ſætter ſig i Tilſkuerens Forfatning, og betragter det af Digteren ikkun opgivne Emne, ſom et, paa Coloreringen nær, færdigt Malerie". Dette oplyſes ſaa vel ved andre Exempler, ſom ogſaa ved Samuels Gienfærd, et Stykke af en anonym nyere Maler. Det Handlingens dramatiſke Værd afgjørende og derfor uundværlige Udtryk i Maleriet, falder her bort ved Hovedfiguren Saul, hvis hiſſende Legems Stilling er ſaa uheldig, at han hartad berører Jor-

den med Naſen. Et Gienfærd gjør ingen Virkning for ſig i Konſten, da det ligger uden for Konſtens Evner at male, og en Saul, ſom paa denne Maade forfærdes, ligger ſig paa. "Man male et Gienfærd, ſom ſnare er giſſet til at krøe Menneſker fra, end at loffe dem til ſig; man udfattere det med Farver, ſom knap engang kan tænkes meer blandende: med alt det modtager dit Stykke dog ikke høiere Interſeſſe, end den, hiin favnelange Drage kundre fordrer, ſom en Alderdommens Borgemeſter i en Skovegn, hvor Lepidus reiſte igiennem, lod male og ſnoe om den høie Giæſtes Logis, for at ſkræmme Fuglene, der med deres Qviddren forſtyrrede Triumviren i ſin Ratteroe. Fuglene ſkal virkelig være forſtummede, ſiger man, ved dette Skrækkebilſede. Jeg tænker, Menneſkene med. Men knap opdagede diſſe Bildfarelſen, ſaa bliver den græſſelige Gienfærd tilligemed Dragen en Gienſtand for Latter og Overgivenhed". Det ſamme Sujet ſammenholdes med en franſk Malers Behandlingsmaade, ſom undertrykte Geſpenſtet og fremſtillede Saul heel og Anſigt til Anſigt. Han foreſtillede os Kraſten og Virkningen af det, hvis Aarſag ikke lader ſig male. Saaledes har ogſaa Raphael baaret ſig ad med Korſets Tegn, ſom i Skyerne viſer ſig for Constantin. "Det var ham derom at gjøre, at træffe og i mangfoldige foränderlige Stillinger at viſe Indtrykket deraf paa de ſtudeſende Menneſker. Ikke forøbede han daarlif ſit Talent paa Værſlets Repraſentation". Med ſamme rigtige Overlæg handlede Alderdommens Konſtner i Niobe med hendes Børn. Der er ingen Apoll's Statue hos, ſom taler for Gudens Mærværelſe. Forfærdelſens Aarſag hos alle Figurerne er uſynlig. "Hvor ſees her, nogen Tilhyllelſe hos Moderen,

hvis Stortalenhed i dette Dieblif søler den høv-
nende Gud: Hvor hos Dornene? Ingen"

zoff. betragter dernæst Tilhyllen, som et
betænkeligt Redningsmiddel for Kunstnere, der
lide Skibbrud paa Lidenskabernes stormfulde Hav;
eller, som en Yderlighed i Lidenskabernes høieste
Udtryk. Til oplysende Exempel tiener det giængste
Sujet, Cain, som skjuler sit Ansigt i begge Hæn-
der. "Thi det er jo et fortvivlende Menneskes
haandgribelige Gebærde. Jeg for min Deel vil-
de heller see Grammelsen, som river sig Haarene
of Hovedet, eller det mod sig selv evig bevæbnede
Naserie, isald man paa anden Maade, i at ud-
trykke Cains Physiognomie, ikke kunde komme
Naturen nær". Det andet Exempel hentes fra
Guercino's Maria, som i den hæftigste Smerte
styrter sig over Christi Liig; en Forekilling, som
sammenlignes med Annibal Carraccis Maria
i samme Gemnytsforfatning. "Det er hos Caracci
Elektra, som trykker Drefts Urne til sit Bryst,
klagende sin Sorrhig i de blodeste og forstaaeligste
Accenter. Hos Guercino er det Agave, som i
uarticulerede, for ingen, uden Manader, fattelige
Toner hviner over sin Son Pentheus, som hun
med egne Hænder har slidt ihjel". Man behøver
ikke at stige meer end eet Trin, for at komme fra
det af Timanthes over Agamemnon kastede Sæer
indtil Guercinos Maria.

Ligesom alle Extremer enten lægge Baand
paa Indbildningskraften, eller reent bringe den i
Staae: saa bliver det af samme Grund vigtigt for
Maleren, at bortrydde de Hindringer, som kunne
modstaae Udtrykkets Tydelighed eller Sandsyn-
lighed hos den eller de af Kunstneren i en vis
Lidenskab stemte Personer. Dette udvikles ved at
beskrive en nyere Malers Behandlingsmaade af

det blibselte Sujet: David som ved Harpen
lindrer Sauls Kummer. Kunstnerens Phan-
tastie næredes ved Homers Beskrivelse paa den
himmelske Sanger, hvis kiffigklingende Harpe
presser Laarer af Ulysses' Pine paa Alcinous' Slot.
Ogsaa her kom det an paa at vise Virkningen,
og den af en usædvanlig Naarsag frembragte Ge-
mytsforandring hos Personen. Men Udtrykket
hos Helten maatte Maleren selv skabe; "da han
ved frendeles at forlade sig paa den for Kunstne-
ren i denne Sag ganske uletterrettelige Digter
(Homer), just var geraadet i den Yderlighed, hvis
Usværgelse er Formaalet for nærværende Under-
søgelse. Hos Homer synger Demodochus. Uly-
ses roer, tager med kraftfulde Hænder den store
Purpurkaabe op, trækker den over Hovedet, og
tilhyller sit herlige Ansigt, at Phæacerne ikke
maa see de taareblandte Pine. Men da den him-
melske Sanger ophorte, vishede han i Hast Laa-
rerne vek, og tog Kaaben fra Hovedet, greb med
Hænder den mægtige Pokal og ofrede, lettet om
Hjertet af Vinen, til Guderne".

Tilhyllen betragtes tilsidst med Hensyn til
den legemlige Skønhed, hvis ubeslørede Fremstil-
lelse er Konstens helligste Lov. Her giennemgaaes
og parres de Kunstværker med Hnanden, som fore-
stille Paris' Dom. Næsten paa alle kan man
anvende det, som her ikkun siges om en vis Fore-
stilling: "Intet berettigede disse Gudinder til at
indlade sig i og udsætte sig for en saadan Prøve;
og Paris' Skabning opvækker slet ingen Præten-
sion paa at bedømme himmelske Skønheder. Det
kan heller ikke være anderledes, siden dette Sujet
er falden i Landskabsmaleres Hænder, som ikke
skjønde derpaa for dets indvortes Værdi Skyld,
eller betragte det med Historiemalerens æsthetiske

Blif, men bruge det, for saavidt det tiener til at
 udstaffere og bringe Bevægelse i et klønt Landskab".
 Caylus' Helena, som Lesing gjør sig lystig over,
 undskyldes og forsvares med Leonardo da Vin-
 ci's Bestedenhed.

Forf. slutter med den opfattede Betænkeli-
 ghed, at der, i Henseende til Udtrykkets Forhyllelse,
 som han uden Undtagelse af noget Tilfælde for-
 meener at være Konstens Grundsætninger imod,
 turde maaskee reise sig en svag Tvivl, isald man
 blandt Alderdommens Kunstnere kunde opvise flere
 Forgængere, som mindre samvittige havde helliget
 en Fremgangsmaade, hvilken en spidsfindig Theo-
 rie, ikke den veivisende Kunst, ansaar og forvis-
 ste som en Feil. Dette besvarer han saaledes:
 "Skulde man i denne Sang ville beraabe sig paa
 Alderdommen, saa er det betænkkelige Hielpetopper.
 Enten ere saadanne Forestillinger troe Copier af
 det daglige Liv og høre til Repræsentations-Clas-
 sen, hvis uregelmæssige Daner ligge uden for de
 fianne Konstens Centrum: Som Zirath, som Syl-
 defalk, ja vel og med local Hentydning anbragte,
 gvaale de Oldgrandstæren og trække undertiden, for-
 medelst det kunstige Arbeide, selv Kunstnerens Pine
 til sig. Eller og de ere Allegorier; og hvor soe-
 lige ere ikke Lovene for disse?"

Den nordsiellandske Landalmues Character,
 Skikke, Mæninger og Sprog. The glo-
 ry, jest and riddle of the world. Pope on
 man. Kiøbenhavn 1798.

Man finder, imod Savnane, mere i dette Skrift,
 end Titlen lover. De Læsere, som i Beskrivelsen
 af en Landalmues Character, Skikke og Mænin-
 ger, vente sig en moersom Lektüre, ville her ikke
 tage feil; men de som ikke vente eller forlange an-
 det end det samme fra Begyndelse til Ende, ville
 tage meget feil, og, jeg besrygter, kaste Bogen
 bort som den der ikke var skrevet for dem.
 Thi Forf. synes at have deelt sig saaledes imellem
 de læsende Læsere og de tænkende *), at hans Bog
 dog uidentvilt vil blive interessantere for de sidste.
 Philosophien — ikke denne Drengphilosophi, der
 bortphilosofierer al Menneskeforstand, og ikke kan
 indlade sig med nogen over philosophiske Gienstan-
 de, uden med dem der ere af samme Skole som de —
 men den ægte Philosophi, som er bygget paa Selv-
 kundskab og Menneskekundskab, ledsager hans grand-
 skende Gie ved enhver Gienstand, der rører Bon-
 den. Den fører ham ind i de lærdeste og dybsin-
 digste Undersøgelser om vore ældste Stammefædres
 religiøse Mæninger og deres Ophav; Undersøgelser,
 som Læsere, der ikke ere initierede i den ægte klas-
 siske Literatur, ikke skulde kunne holde ud. Af
 denne Aarsag, og fordi jeg anseer dette lidet Skrift
 — med dets Pletter, som det ikke er fri for —
 for et af de fortrinligste som i lang Tid hos os ha-
 ve seet Lyset, og som kan tiene til at forsone de
 mange flaae Produkter, politiske saavel som aethe-
 tiske, som Egoismus, Selvhavn og den groveste
 Egennytte hver Dag forsynet os med, har jeg be-

*) Man tilgive mig den Forstiel, jeg gjør imellem læsende Læsere og tænkende. Ved de første forstaaer
 jeg dem, som naar de ere blevne træde af Naalen eller Strikkepinden, tage Bogen fat, for at faae
 en anden Lidsfordriv; som læse blot til Moroe og Fornøielse. Selv for Studerende holdt Quinc-
 tilian Læsning blot for Moroe, eller dog for det mindst Møjsommelige i Studeringer: lectiones ni-
 hil est in studiis minus laboriosum. Inst. Orat. XI.

sluttet at gjøre et udførligere Udtag deraf, end disse Blades Plan ellers tillader mig.

Den siellandske Bonde er ikke saa stor af Væxt som den syenske, jydsk eller holstenske; han synes heller ikke saa senefast. Marsagerne hertil angiver Forsf. 1) de meget tidlige Gistermaale. 2) De nærbeslegtede Egtefaber, og endeligen 3) Brændevinen, "denne infernalske Drik, siger han, som Bonden saa rasende elsker, og som saa mange ved enhver Leilighed nedsvælge i saadan Overflodighed, at de tabe den ene Sands efter den anden, lige indtil den groveste af dem alle, Felelsen — denne Drik nedstyrter Fornuften fra sin Trone, og man sees at den (denne) hos Drankeren aldrig naaer sin oprindelige Værdighed. Og hvormeget forstyrer den ikke den dyrskte Oekonomi hos Mennesket? den hindrer Uddannningen, den fordærver Lungerne, og sammenkrymper de øvrige Indvolde; Brændevinsdrikkeren taber derfor sin Madlyst, og Vanen vænnes til det stærkt Virrende, Bonden kan derfor stræ Salt paa sit Smørrebrød, om Smøret endog er syenskt, og det røgede skarpsaltede Flæsk skærper han endnu med nyt Salt".

Marsagen hvorfor Bønderbørn, hvis Ansigtstræk ere i Almindelighed smukke, forandres med Aarene og blive grimme, finder han deels i den almindelige Graadsevrenhed, hvortil Børnene strax fra beres spædeste Aar vænnes, deels i Mangel paa Aandsdannelse. —

Graae Haar ere stærkne hos Bonden, og Forsf. forklarer dette af hans færrer og mindre detallerede Bekymringer.

Uvirkosomhed er et Hovedtræk i den siellandske Bondes Character. Huusfliden mangler saa aldeles, at Bonden ikke selv forfærdiger et af de Redskaber han bruger til sin Håndtering, ja at han

endog skammer sig ved at tage en Pleiel i Haanden, men lader leiede Folk tørste sit Korn, til stort Tab i sin Oekonomi. Dette fører Forsf. til at bedømme Bondens Tærskeredskab, Pleilen, som han finder meget at udsætte paa, og ønsker overalt, at der kunde udfindes bequemme Tærskemaskiner, som kunde drives af Heste. — Blandt de Marsager han anfører ser Mangel paa Huusflid hos Bonden, havde jeg ventet, at han ikke havde glemt Nærheden af Hovedstaden, hvor Bonden kan faae alt hvad han behøver lettere og bedre, end han selv kan forfærdige det; allerhelst da han dog skal til Staden med sine Vare. — Han troer ikke at der er vundet noget for Bonden paa Moralitetens Side, ved at have forbudet ham Brændevinsbrænden, og deri kan han have Ret i Henseende til den siellandske Bonde, "saalange der (som han siger) endnu iblandt Stadens omtrent 250 Brændevinsbrændere findes de, som ugentlig kan afgive i den saa kaldte Akkise mere end 30 Rdlr., og saa længe der gives endog kun Vinkelfroer, som ugentlig kan indkøbe for 100, skriver Hundrede Rigsdaler af denne galgiørende Drik". Men paa andre Steder, og især i Norge, har dette Forbud dog nok haft gode Folger, ikke blot for Finantserne.

Et andet Træk i den siellandske Bondes Character er Mistillid til Ridskædmanden, og overhovedet til alle dem, der ere uden for Bondestaden. Forsf. raader derfor Enhver "som i disse landlystne Eider forlader Staden og sin Næringsvet, for at nedsaette sig paa Landet blot som en Bønde, at see vel til, at det ikke gaaer ham som Enogen, naar den falder i Myretuen; thi med al sin Snidhed aspilles Styrperen dog lige indtil Naden. Mange vende og i vore Dage magre tilbage til det Sted, som de seje forlode, og Avlsgaardene faae

ved denne Leilighed høert andet Nar nye — Herremand". Denne Mistillid strækker sig ogsaa til deres Øvrighed, som de sielden søge Næ hos, men tage sig heller selv til Rette, især naar Fornærmelsen kan forsones med en Lønde Pl, som det skeer med Tyvetønden, hvori da den hele Bye med Koner og Værn og Tyven selv tager Deel.

S. 93 skildrer Forf. smukt Konernes Omhu for deres Mand, især paa Sygesengen. "Hvor den mandige Styrke hører op, der begynder den qvindelige Taalmodighed, hvilken som et Bederlag for Styrken er saa utrættelig, at den ikke lader sig afstrække ved Synet af noget Slags menneffeligt Elendighed. Med den Omhu, hvor med de saa varsomt kunne kramme de spæde Værn og forbinde Mandens saarede Hjerte, ved de endnu at formilde den Syges Dittethed, og med deres aandelige Sange, som de fra Barndommen kiende, at vederqvæge hans senderknuste Hjerte, og saaledes ledsage de stedse den Lidende endog igiennem alle Dødens Gradationer, fra dens første Ankomst til dens sidste rørende Scene, indtil den svedtrættende Kamp, indtil det blegnende Ansigt, og de havende Læber, indtil de med deres Ønsker overgive ham i det Væsens Hænder, som er alle Væsners Fader. Saaledes har Naturen gjort det til en Lov hos dette Folk, at Veninder og Naboerster ideligen ere tilstede hos den Syge, og dersom noget pludseligt Tilfælde ytrer sig, som kunde synes farligt, da blive strax et Par Koner hentede, for, som det heder, at see den Døende at døe".

Om Bondens Fraadselyst forekommer dette muntre Sted S. 112. "Det er stedse anseet som en Skam for en Huusfader af denne Stand, naar Folket skal kunne spise reent op, og man siger for et Ordsprog: det er ikke godt hvor man skal frabe

Fabet. Men til Lykke for os mader dette Omvendt aldrig nogen; thi sædvanlig hører man, forend dette indtræffer, et lille Ekko e regione epigastrica, som erindrer os om at slikke Skeeen og putte Kniven i Lommen. Jeg har ofte forundret mig over, hvor det er mueligt, at det menneffelige Liv kan rumme saa meget *), og rumme det uden at udspiles til en eiensynlig Bidde, hvilket dog ikke skeer; thi vi er stedse de samme, og vi blive heller ikke fede; thi i hvor meget, og hvor ofte vi end spise, saa see vi dog bestandig ud, som Pharaos syv magre Kær, endog da de havde ædt de fede. Det maa altsaa være en Følge af Umaadeligheden; thi skulde og Landsbyemaven rigtig kunne fordoie det, som i Sommerdagene indløses først af Ost og Brød og Brændevin til Frokost, dernæst af Sild og Søbemat til Døvre, da af Ost og Brød og Brændevin til Halgenmiddag (Halvgaaemiddag), siden af Søbemat til Middag og atter af Smørrebød og Brændevin til Middag, og endelig af Søbemat til Nødvere, og det alt efter kolnst Vægt, da maatte jo Fordøielsesredskaberne stedse være i samme Bevægelse som Veiermøllen i Storm". Narsagen til denne Graadighed finder Forf. for største Deel i Vanen, og resonnerer derom saaledes S. 114: "den menneffelige Voni, siger Journalisten af Urstædt, kan vænnes til en uhyre Udvidelse, og dette skeer hos Landmanden fra den første Ungdom af; thi stælden seer man Børnene uden at have Mundqværnen i Bevægelse, den synes kun egentlig at staa stille imedens de

*) "Bonden selv synes ikke at kunne forklare dette paa anden Maade, end ved at tage Brystet med, som han derfor altid kalder Brødkisten".

sove; thi sædvanlig saae de paa Sengen deres sidste Smærrebrød efter den første Aftensovn, og det første efter deres sidste Morgensovn. For det meste falder og deres Gang meget iblandt de Skabninger, som man gierne ønsker altid at vilke æde, og som for det meste opfylde vor Ønske, og Varnet bliver da formedelst Ideassociationen, om jeg saa maa kalde det, et evigtgygende Væsen. Naar Ungdommen siden træder ud iblandt Fremmede, tiener den altid paa Husbondens Kost, og fordi den da strax kommer i en Sirkel af Mennesker, som gjøre Epifelysten til Piemeed per eminentiam, danner den sig naturligvis efter disse. Jeg har derfor kiendt Former, som endog efter de overflødigste Netter have forsynet sig med et vægtig Brødstykke, for ved Madens Synkning at kunne stedse holde den samme Høide. Dette er især Tilfældet, hvor man nyder Rugbrødet ublandt, som da spises af Folkene med samme Appetit som Kager af Varnet: for den menneskelige Graadigheds Skyld blander derfor Husbonden her paa de fleste Steder Dugmeel i Brødet; thi da skal det bedre kunne imodstaae Forgængeligheden. Saaledes æder man tidlig her paa Landet Forstanden herunder (ned), og jo dummere vi blive, desto mere æde vi, og jo mere vi æde, desto dummere blive vi, saa vi tilsidst ikke kan blive stort andet end gaaende Madstake; thi igiennem alle de forige Aarhundrede blev jo en tom Mave anseet som det fornemste Middelt til at blive et tænkende Hoved, og hvor mange af de gamle Philosopher have ikke tilfuldt sig deres snurrige Ideer? Endog John Law sandt Afhold fra Spise saa gavnlig, at han i sine yngre Aar ikke nød andet end lidet Hønseliød, for at have sine Tanker ved Kortene?

Vor Forf. er især i denne Materie Udførelse vittig s. Er. S. 118: "Om Sommeren, naar Vonden er paa Marken langt fra Magazinet, og det falder ham besværligt at holde ud fra Maaltid til Maaltid, seer han op efter Solen: kan Huen derved falde ham bag af Hovedet, da er det Midtdag: han maaler sin Skygge, kan han spørge den med et Skridt, da har Møven gyldig Ansag til at brumme: er Vonden saa nær ved Taarnet, at han kan høre Tiden tæse, da lytter han idelig efter den, og denne maa atter lyske den mægtige Bug; thi som oftest gaae Landsbyeløkkerne, ligesom Vondens Fordøielsekraft, for hastig". — En besynderlig Anmærkning er den, at Vonden, endog den fattigere, gaar nødig til at spise Brødringen, eller Skorpen paa Brødet, men giemmer den gierne til Svinetønden.

Man har fodret af Folkelæreren, at han ved jævnlig Omgang skulde søge at bibringe Vonden Klogskab og Sædelighed. Derom ytrer vor Forf. sig saaledes S. 126. "Skal han (Folkelæreren) agtes af ham (Vonden) som Læter og Fader, da maa han paatage sig et Væsen som ikke behager Vonden, og denne flyer da hans Omgang; behandler han ham som Ven, da staaer han fare for at tabe den Anseelse, som skulde give hans Ord Vægt, og Vonden hører ham ikke mere, og med dette taber Religionen. Den Vise maa derfor stedse holde dette Varn i en vis Afstand fra sig, gjør han ikke dette, da roser Vonden ham vel som en gemeen Mand isald han er gift, eller er han det ikke, da som en gemeen Karl (thi som det er Opdragelsen, der gjør Mennesket til Menneske, saa er det og i Vondens Sprog kun Mandinden, som gjør den Stærkere til Mand), men Folgerne vise, at han har mere tabt end vundet. Friheden

var selv igiennem alle Aarhundrede skabelig for Folk, som ikke vare vant dertil".

Over Bondens Sprog forekomme fra S. 127 mange artige Anmærkninger; deriblandt nogle, som man maatte ikke havde ventet her, og som vore Læse selv ikke vilde fersmaae, s. Ex. hvad han siger om Syraks Visdom, som, da den i Christendommens Begyndelse blev lagt til Grund af Cateketerne ved Catekumenernes Undervisning, er bleven rigere paa Glosser og Interpolationer, end ethvert andet Skrift, fordi enhver Chateket lagde en Ekstav til af sit eget. — Af Sprogansmærkninger vil jeg ikkun anfere denne: at Bonden udtaler alle verba activa passiv, saasnart de staae i enkelte Sætninger, uden at styre nogen Casus, som Hundens bids, Tislen stiks o. s. v. Overalt elsker Bonden meget Consonanten s i Enden af Ordene, og bruger den ved de fleste participialske Adjectiver, som: rindendes Vand o. s. v. — Han gjør ved den Leilighed et Tillæg til Veer Syvs Ordsprog, hvoriblandt dog nok ere nogle, som ikke kan kaldes Ordsprog, men ere ikkun simple Maader at udtrykke sig paa, som: naar man siger om En, der har Driftighed at gjøre det en Anden ikke tør: han tar' Tøren paa Ryggen eller Nakken: et Udtryk som den raae Riøstædmand ogsaa betiener sig af. — Bondens Dialekt finder Forsk. ikke ubehagelig, men helbende meget til det bløde, saaledes siger han: Marne for Maren, Kirstne for Kirsten, Povlen, Nielsen, Søveren for Povsel, Niels, Søren; ligeledes tulle tre, fülle fem, for: to tre, fire fem. Ogsaa det fortæner at bemærkes, at Bondens Accentuation af visse Ord, er forskiellig fra andre Folks, som Tobak udtaler han med Accenten paa første Stavelse, og saaledes finder man ogsaa dette Ord accentueret af

Holberg i hans Veer Vaars, hvilket Forsk. anseer som et Devis paa Holbergs ualmindelige Almuekundskab.

Ekovtyveriet anseer Forsk. som en Hovedaarsag, hvorfor Bonderne i de rette Skovegne ere saa langt tilbage fra den Fremgang som andre have gjort i Landoeconomien. "Enhver pludselig indskydende Trang maatte Skoven afhjælpe, og fordi han saae, at denne Kilde var i det mindste i hans Tid udtømmelig, afbrød han ikke sin Rolighed for at aabne sig en anden. Naar hans liden Fætraad af Fødevarer horte op, eller naar Moderen bragte Faderen et Villedt af hans eget Væsen til Berden, da ilede denne, convoieret af Natten og sine Folk, hen til Skoven, og inden:

Aurora aabnede de purpurfarvede Døre, var han allerede paa Torvet for at afhænde hvad han paa sin firhulede Trillebør havde bragt til Staden. Med nogle Skillinger i Lommen, og nogle Fødevarer i Vognen, og noget Brændeviin, deels i Hovedet, deels uden for Hovedet, kom han tilbage, og han glædede sig da med sine Venner og Naboer, indtil Hungeren opvakte ham til nye — Driftighed".

Antallet af de Børn som i Bondestanden fødes uden for Ægteskab, er endnu ikke stort. Ja Forsk. paastaar, at det i vore Dage er mindre end i forige, da dog Vedkommende maatte frygte for den høitidelige Publicitet (aaenbare Skriftemaal). "Alt dette Gode, siger han, har sit Udspring af flere Aarsager; deels har man i vore Dage aabnet Landmanden flere Muligheder til at kunne give legale Bidrag til Formeressen, deels ere og hans Episer mindre hidsende, og hans Arbeide mere trættende; deels er han og vant til fra Ungdommen af under hans Arbeide at omgaaes med tem-

anelig nøgne Fruentimmer; hans Eidskaber opflammes derfor ikke ved Evang. Hans Nerver ligge og mere indtrykte, og ere altsaa mindre sølsomme; og om end den slibrige Karl nu og da af Spøg slaaer et sirligt Streg paa viole d'amour, saa ere dog Pigens Vasstrange ikke strax villige til at 'jitre imod'. — Saaledes beskriver Fors. Bondens ægtefæbelige Liv S. 162. "Bondens ægtefæbelige Liv er i en lang Række af Aar ligt den blide stille Sommerdag, som meget fielden formørkes ved en indbrydende Tordenstø. Og dertil gives meget gyldige Aarsager. Han som ikke af nogen Circe er brutaliseret, og som endnu mindre i et briareisk Antal Volkabs Arme har nippet til Dødslystens Honninggift, lader sig lettere rosenbinde til een Gienstand. Og hun som tidlig seer et Par Plovkioringer lege paa Gulvet, forglemmer da sit Kløns slagrende Lyster. Tilbeielighederne faae et vissere og værdigere Formaal, og Omhyggeligheden lænkes mere til Hytten. Leilighederne blive færre til at anstille farlige Sammenligninger for Hjertets første Valg. En tarvelig Tilfredsstillelse af Naturens første Nødvendighed tillader ikke Naturen at trage efter Overflodighed i sin anden Fordring. Jo mere Staten desuden har fremmet de mulige Ægtefæder, desto mere har den betrygget de virkelige: saaledes trodse da begge al Verdens Asmodeer. I deres fælles Børn forener deres fælles Omhed sig, som i en Middelpunkt; i disse bliver Manden og Mandinden til eet Kløn, de sammensmalte i et Vasen, ligesom naar tvende Rosentræer ved de stemvørendes Skud omsider flatte sig sammen til een Hæk. Deres Trofæbsbaand er ligt hiin gaardiske Knude, intet kan opløse den, uden den alt sønderstidende Alexander — Døden".

En Beskrivelse over et Bøndebryllup fra S. 163 • 192 er udførlig og jovialt.

S. 195 retter vor Fors. paa de giængse Begreb man gjør sig om den Udinske Udbødeligheds lære, og sammenligner den med Østerlændernes og Grækernes: En Undersøgelse som fortæner vore nordiske Udbgranskeres Opmærksomhed. Han forklarer det Almuesprog: jeg har givet Døden en Skieppe Gaure, som Bønden bruger, naar han har overvundet en Sygdom, og som grunder sig derpaa, at de gamle Danske ligesom Østens Folk, satte Døden paa en Hest, som de kaldte Hela's Hest, og endnu Helhest. Overalt viser den hele Episode om de Gamles Udbødeligheds lære en Mand af den agtbareste Erudition, som med en udbredt og ualmindelig Læsning forener et lyst og filosofisk Hoved.

Af endemiske Sygdomme hos Bønden har Fors. ikkun opdaget tvende, den ene Lunghævelse, som han fornemmelig tilskriver de tykke Huer, hvori han fra den spædeste Alder indhylles, og deres fugtige Stuer; den anden er Udset, som de holde for en sand Nødvendighed engang at have, og hindre derfor ikke dette Onde, som kan udbrede sig til hele Byens Ungdom, og undertiden til de ældre med. Men især beklager han, at Smaakopperne henrive saa mange Børn, og at det vil vare længe, inden man kan vente, at Inoculationen heri skulde gjøre en Standsning. "Støtten, siger han, kan ikke befale Bønden denne Indpøding; thi det vilde være det voldsomste Indgreb i den faderlige og moderlige Omhed. Forældrene maa dog i dette Stykke have Frihed over dem, som ere deres sødeste Glæde, og som engang skal være deres sildige Alderdoms Støtter, saalange end ikke den viseste Læge kan suidkommen forvise enhver om sit Børns

Liv eller Helbred, men ikkun forsikre, at Børnene ved Inoculationen staae mere end 25 gange mindre Fare end ellers. Og de, som Bonden maasse helst vilde høre, deres Præster, kan ikke giøre andet end anbefale den, men ikke med Eftertryk opmuntre Bonden dertil. Thi hvad? om af 60 Børn, de 59 bleve reddede fra Døden eller Lemlæstelse, og netop den, hvis Inoculation de havde fremskyndet, skulde blive et Offer enten for den første eller sidste, hvilken uforglemmelig Bebreidelse vilde Præsten ikke derved paadrage sig? Og naar skal vel Bonden af sig selv giøre dette Skridt, da han hanger saa yroffeligt fast ved sine gamle Forsædres stoiske Fatalismus, som i saadanne Tilfælde lader sig saa meget mindre igiendrive, som det der er giort ikke mere kan blive ugiort. Mister Bonden derfor sine Børn, da skulde det saa være; bærer den Ugiste Frugt imod sin Billie, da skulde og dette saa være; kommer hun mere end een Gang, siger hun strax: jeg skal have mine Børn ved hvem jeg saa saaer dem, og dem jeg har saaet, behøver jeg ikke at saa. Man maa derfor heri lade Bonden en sørgelig Frihed, og han vil, til Skade for Fædrelandet, først sildig betiene sig af et Middel, som Forsynet, da det bekendtgjorde os det, kan synes at have giort til Pligt for os. Men Bonden har dog Diet; thi saa længe de Flestes Samvittighed i dette Stykke er vildfarende, vilde Mængden ligesaa vel synde ved at handle imod den, som den nu uvidende synder ved at handle efter den⁷.

Mærkelige ere de Svagheder, som foraarstages af Hvirvelvinden. Denne kan indtræffe saavel om Vinteren som i det blideste Sommerveir, og naar den om Efteraaret slaar ned i Skoven,

kan den hvirvle de tørre Løv op til en utroelig Høide; men for Menneskene ere Følgerne deraf uubstøttelige. Hvo som omarmes af denne Lustskylla, falder pludseligt ned som ved apoplectiske Svagheder, og naar Mennesket omsider opvaagner, da omendskiøndt noget af det Onde kan hæves, bærer det dog bestandig Virkningerne deraf i et eller andet af dets Lemmers Læmhed. Saaledes saae jeg nyelig een, hvis venstre Haand var nesten henvisnet, man finder andre, som ere hentagne i den ene Side, nogle som blive stedse fortumlede i Hovedet. — Er denne Vind (spørger han) et Slags Typho, eller, som det maatte synes, et Slags Præster, besvangret med electriske Damppe, eller overhovedet, hvad er Hvirvelvind? *J* Jordens Vise! hvo vil her kunnefuldkommen hæve os Naturens Elor? og hvad er Mennesket? ikkun en Vind farer over det, og det er enten ikke mere, eller det er kun halv hvad det før var⁸.

Om Bondens Uvillighed til at raadfore sig med Lægen, og ved den Leilighed herlige Betragtninger over Overtroe og dens Oprindelse. Om Bondens Overtroe især med Dierne *S.* 235.

Fra *S.* 245 søger Forf. at godtgjøre dets Mening, som Mallet allerede har ytret, at vore Forsædres Religion har været druidisk, og at vor største Odin og maasse alle tre Odinerne have været Druider, eller det samme som Persernes Mager eller Præster. Dette Bevis er indtil *S.* 263 færdigt med saa megen erquisit Erudition og Kundskab om Nordens, saavel som de sydlige og østlige Nationers religiøse Oldsager, at det var at ønske, at denne Materie var bleven afhandlet i et andet Skrift, hvor den kunde tiltrækket sig alle europæiske Oldgrandstæres Opmærksomhed. Det samme

gelder om den derpaa følgende Forklaring over den siællandske Bondes Amuleter og Talismaner, hvilke han uleder fra de ægyptiske Præsters hemmelige Philosophie, og hvorved Bonden tanker at fordrive Aander, og allehaande Ondt fra Mennesket. Men ogsaa til at tilvente sig godt har han Midler.

Forf. Tanker om Bondens Religion i Almindelighed fra S. 274 ere fulde af Philosophie og Menneskekundskab. I den theoretiske Deel af Religionen paastaar han, at Bonden har bragt det videre end nogen anden af de Folkelasser, som kan sættes i Ligning med ham. Men hvad den practiske Religion eller Pligternes Udvøelse angaar, da er Bondesalvmen deri ikke videre, end den Oplyste, og af samme Aarsag som denne, nemlig Menneskets overveiende Hang til Sandselighed; hvortil hos Bonden kommer hans blinde Tillid til Religionens udvortes Handlinger. Saaledes har Bonden sine visse bestemte Lieder, da han indfinder sig til den hellige Nadvere. Sædvanlig feer dette i Foraaret og Esteraaret, kort for Saaetiden; og den Mening er endnu temmelig almindelig i Bondestanden, at Nadverens Nydelse gavner Communicanterne, ikke allene i Henseende til Siælen, men og til Legemet; thi hvor meget end Lærerne søge at opklare Bondens Begreber, saa tillægger han dog stedse denne Handling en medicinsk Nytte. Deraf den almindelige Tanke, at naar den Syge berettes, skal det giøre en Forandring, og (siger Forf.) forbi Imaginationen ofte kommer baade den Syges og de Sundes Forventning til Hielp, har Vedkommende ondt ved at betage dem denue Forbom. Han meener og, at Transsubstantiationslæren mægtig har bestyrket

den. "Det forvandlede Brod var og en Deel af Christi eget Legeme, som var uden Synd, og altsaa frit for Sæden til Sygdom og Død; dette foreenet med et syndesnitte Legeme maatte nødvendig beskytte for udvortes Fare, og i det mindste virke til Sundhed". Jeg gaaer megen anden Overtroe forbi: "de Østerlandske Dæmoner, siger Forf., svæve endnu lige saa levende om i den ikke eenfoldige Bondes Imagination, som da de nyelig vare krøbne ud med Jøderne af det babiloniske Fangsel; kun at de have forandret sig noget efter Klimatet s. Ex., naar Østerlændernes Bøllyst krævede nye Ewigheds Gienstande af Spurvagtighed, da fordrede Normandens Phlegma ligesaa danne af Magelighed. Naar Muhamet maatte i sit Paradis skabe hemisphæriskbrystede Møer (Houris) for den østerlandske Følsomhed, da maatte en Odin i sit Valhalla skabe bekioldede Møer (Walkyrier) for den nordiske Tapperhed; hine for at elskes, disse for — at tappe Øl". — "Naar hine elskede Hvile paa bebolstrede Sofaer i kølende Lunde, da elskede denne Strid og Død og Opstandelse, og Strid i et evigt Kredslob. — Naar hines Dæmoner havde en Fierkraft i Fodderne, Straaler om Hovedet og Morgenrødens Vinger paa Arterne, da gaae vores ligestrem med Træffo paa Fodderne og røde Huer paa Hovedet. Naar hine kunde narre sig med ambrosisk og ætherisk Epise, da maa vores have Sødgrød og godt Øl. Naar hine hendyssede en Ascanius paa en Blomsterseng under Lovsyggen i en fortryllende Noseduft, da ligge vore lige saa tungt paa Bonden, som hele Himlens Hvælning paa Kampen Atlas, og de vilde ride ham saaledes om Nattetider, at baade Lust og Veier maatte forgaae ham, dersom han ikke dreiede sine Træffo bagvendt for Sengen".

Jeg forbigaaer hvad han beretter om Bondealmuens Alfer eller Ellekonger, deres Møder, deres Barulve, deres Logtemænd, Vatter og Trold, hvortil han ogsaa regner Nisserne, endelig deres Dværg og Giengangere. Alle vegne støder man paa udsøgt Kundskab, saavel om vore aldste nordiske Forfædre, fra hvis Meninger og Sæder han udleder den meste endnu hos Bonden herskende Overtro, som om Græker og Romere, med hvis Begreb om Aanderne han ofte sammenligner vore, og finder dem ofte overeensstemmende, hvilket ikke kan vare andet formedelst deres fælles Læremestere, Egypter og Schyter.

Derpaa følger S. 330 om Bernetugten, hvilken han ikke roser, og opholder sig over de Skribenter, der i hver Bog anprise Bønderbørns Opdragelse, som Mønstre for os: "et sørgeligt Bevis, siger han, enten imod den policerte Verden, eller imod Skribenternes Uvidenhed". Hvad han siger om Opdragelsen af Fødselsstiftelsens Børn paa Landet, fortæller Overveielse. Efter hans Beregning blive af 1000 af disse Børn, efter de første og farligste 5 Mars Forløb, ikkun 125 i Live, eller i det Smaa at regne (thi Nordstællænderen er heel uvillig, til at imodtage Børn fra Fødselsstiftelsen) af 8 ikkun Een.

Om Sielsheden af Familienavne hos den stællænder Bønde S. 336. — Om Bøndens Prognostica af Dyrene, saavel i Henseende til Veierligget, som hvad der skal møde ham selv S. 340 — Om den Ringagt Almuen viser for en døende eller død Hest, at det ansees for Rakkerarbejde at røre ved den, S. 346: "I den hedenste Tidsalder spiste Nordboerne med stor Appetit paa Schytisk og

endnu tartarisk Maase Hestens Kød: en Misbrug, som maaske var hyppigst paa Island, hvor Lys og Mørke længst har vandret til Høje. Da Christendommen siden efter fremlokkede Sædelighed, og denne blev en Moder til Konst og Agerdyrking, fælte Landene den oeconomiske Skade af Hestespisen; men da der ikke kan disputeres om Smagen og allermindst hos Pøbelen, var ingen Bevæggrund mægtig nok til at standse dette Onde. Man maatte derfor henvende sig — til Paven, og han værnede med Religionens, paa den Tid mægtige Vaaben, for Hestens Liv; men det gik nu til en anden Yderlighed; thi den, som endnuaad Heste eller befattede sig med døde Heste, blev en Hedning, og tilsidst en Rakker. Hinc illæ lacrymæ".

Om Følgerne af Hovedstadens Nærhed for den Nordstællænder Bønde, især for Pigerne som tage Tjeneste her, og Konerne som lade sig lele til Ammer, hvor skiont og stærkt dette Sted S. 355. "En barnagtig Bindelyst driver mangfoldige unge Mødre til Kiøbstaden, for at paatage sig Pligter som Naturen paalagde andre Mødre; og disse andre som man med Philosophen Favorinus *) ikkun kan kalde Halvmødre, disse som med deres Blod ernærede et Foster hvilket de ikke saae, men som sædvanlig ere for kialne til at opklæffe med deres egen Melk et Barn hvilket de see, berøve da Landet for bestandig tvende arbeidsomme Hænder, for at lægge fire paa engang i Nageligheds Skød, og det Hele taber derved; thi den fornemme Moders Barn faaer kun en leiet Moder, og den fattige Moders kun ogsaa en leiet, men som Leien er,

*) I det smukke Fragment hos Gellius.

faa er og Pleien, og sædvanlig bærer den sidste Barn, og Staten taber saaledes immer Tienere for at vinde Herrer. Og hine, som neppe kunde være gode Mødre, fordi de kunne forlade deres eget Barn, og som kun langsomt kan blive gode Ammere, fordi Vanen maa først, om det er muligt, forandre Naturen, vende da omsider lafede og magelige og forvante til deres Hytte, men — ikke til Nolighed; thi de ere nu bleven bekiendte med for mange Nødvendigheder, og den Plante som omsættes fra et fedt til et magert Jordsmøn, trives ikke mere; heller ikke til deres Mandes Glæde; thi de synes nu ikke mere at være fikkede til Landet.

Om Bondens Maade at lenne sine Tienstefolk paa, og hans Omgang med dem. Denne er meget kiærlig og faderlig, og Tienstetjentet har det ligesaa godt som Børnene. — Om Bondens Følesløshed ved Naturens Beskuelse S. 366. Jeg kan ikke negte mig den Fornøielse at afskrive dette smukke Sted: "For ham udbreder Flora forgjæves sine Blomstertepper over Engene, han seer ikke engang der, hvad Bærnet bliver vaer, han seer intet der uden — Græs. Ubemærket af ham isere Lundens Træer sig deres fornyede Sommerdragt, han vandrer i Skovenes Skygger og seer der ikkun — Brænde. For ham kan den nyfødte Morgen, indhyllet i sin Purpurkaabe, daglig vandre over de straalende østlige Høie, for ham kan Naturen hver Aften opføre et forandret Skuespil med den dalende Sol, han bliver dog hverken hiin eller denne vaer; for ham er den opgaaende og nedgaaende Sol ikkun Begyndelsen og Enden paa hans Dagarbejde. Blind for alle disse maleriske Scener siner han intet uden den Pleet

Jord, som han har at befrugte med sin Sved, hvad som ligger uden for den, det rører ikke ham; thi det bærer ikke Frugter for ham, og Bonden troer sig skabt for at nyde Naturen, ikke for at beundre den. Deels er og hans Følelse ikke forfinet nok, og hans Phantaste er ikke saa spillende, at den kan frembringe saa mange associerede Fornemmelser, som udfordres til at skabe et Helt, et for Sielen interessant Helt deraf". — Endelig sluttes Bogen med Betragtninger over Hirsholms Amt, og hvorfor den Frihed og Eiendom, som Dronning Sophie Magdelene gav Bønderne paa dette Amt paa en Tid, da den hele danske agerdyrkende Verden var lanker, har nyttet den saa lidet. — Som Anhang er tilføjet en Nordstjællands Ordbog, som indeholder mange skønne Ord, der fortjene at optages i Sproget, men ogsaa mange, som ere brugelige i andre Stjællands Egne.

Allerede af de meddeelte Erracter vil man have seet, at Forf. kan være veltalende, naar han vil være det. Vil man endnu mere overtøye sig derom, saa læse man hans Beskrivelse over Bondens Tilstand paa Friderichsborg Amt S. 296 førend den sidste Indretning, som Conferenceraad Hansen har beskrevet; eller den skønne og poetiske Beskrivelse S. 326 paa en Udsigt fra een af disse Høie paa Hirsholms Amt, som Almuen efter Tradition fra de ældste Tider kaldte Thinghøie, hvilken han en Morgen før Solens Opgang besteg; eller en af det rørende Slags S. 335 i Anledning af de Børn, som fra Fødselsstiftelsen gives til Bønder paa Landet at opdrages. Af denne sidste vil jeg endnu anføre et Stykke. "I sit Ansigtets Sved fra Solens Opgang til dens Nedgang maa Arbeidsmanden ad

ft Brød, og for en ringe Penge, lidet over 3 ſ. daglig, maa han ſee ſin Natteroe afbrudt af det ſpade Barm, ſom grader fordi det hverken fandt Fader eller Moder. Det grader for at finde Forbarmelſe, og fordi det grader, finder det ofte uſøſom Haardhed. Skrækkelige Følger af Tidernes Leſindighed! Trød hen du Bøllhyſtige! du, under hvis Hierte dette gunſtne Barm engang hvilede, og du af hvis Legeme det er et Udſpring, trød hen med os og ſee dit eget Villedde, dit eget Legems Dele ſukke efter Forbarmelſe fra Skrækens Konge, og lær heraf, om du ikke haver høiere Love at adlyde, end dine utøilede Lidenſkaber. Uretfærdig er du imod dine egne Indvolde, du er heri Menneſke; thi det vilde Dyr forlader ikke ſin Afſødning: uretfærdig imod din Medbroder, du ſom valter Byrden gandske fra dig, for at lægge den dobbelt paa ham: du vil være Fader eller Moder, og du ſkammer dig ved at bære det værdigſte Navn af alle: du er uretfærdig imod dit Fødeland; for at du kan nyde Sandſelighedens Glæde, maa den fattige Borger, ſom ſelv er omringet af en forhungret Børneſkare, endnu unddrage diſſe en Skærv for at forlænge dit Afkoms kummerfulde Liv: du fyllder dit Fædreneland Borgere, men ſom en Forræder ſkænker du det kun Menneſkeſabninger, ſom ofte forøge den menneſkelige Elendighed".

Men ellers er Forf. Tone i Almindelighed den ſpøgefulde og muntre, og ved den ſaae undertiden de almindeligſte Ting et Slags Nyhed, ſ. E. hvad han S. 150 fortæller om Heſten med den drukne Wonde paa Nyggen: "fordi een Godhed er den anden værd, ſaa veed og dette taalmodige Dyr (Heſten) mageløſt at rette ſig efter, og under ſin Herre i paakommende Tilfælde, og ethvert af dem

er her ſaa øvet i den præctiffe Statiſk, at det aldrig forſeiler Høsbødens rette Centrum gravitatis. Han maa være nok ſaa excentriſk, eller at jeg ſkal bruge vort eget techniſke Udtryk, han maa reent ud være Slankmand, det ſiger ikke: ſaaer Beſtøt fiſt ſin og Naturens betitlede Herre paa Nyggen, da ſeile de begge ligesaa uadſkillelige til deres Hiem, ſom om det var en Centaur". Men undertiden gaar denne Spøgefuldhed vel vidt, og Kløgten bliver ſlau eller overdreven, ſom S. 144 "den Skafkels Siaklander maa ſlaae ſig igiennem ſom han kan, med en Diævel ad Gangen, og det er ingen Under; thi da hans Naboer bruge tusinde Tylte hvert Øieblik, maa de synes for længe ſiden at have udtømmet deres Høchmogenheders Nederlande"; eller S. 166. "De Sundmørſke Brude, ſiger Storm, ſkal og, iſald viſſe Forſeelfer ikke gandske kan ſtiules hos dem, for dog ikke heelt at bedække Hovedet paa deres Hædersdag, bære oven for Krandsen paa deres Iſſe et Slags Lap; ventelig for at viſe, at det i viſſe Punkter kun er Lapperi med dem". I hans Foredrag er undertiden ſtemmet i Peder Paarſes Tone, ſom dette Sted S. 57: "man træffer endog Virtuøſer iblandt Drankere, ſom jeg ſelv har erfaret paa mine Reiſer, for dog ogsaa at tale med den lærde Verden. Vi reed da, min Ven og jeg, langt inde paa — Cronborg Amt, Solen havde allerede ſtiunt ſit Purpur bag de fierne Skove, og ilede bort til andre Regioner, for at give den ene Landmand Hvile, og fremkalde den anden til nyt Arbeide; Natten begyndte allerede i de aſtliche Egne at udlede de graanende Skyer af ſine ſorte Vinger, dampende opſteg Laagen af de nærliggende Enge ſom et Røgoffer til Naturens Herre, og Lærken i det Høie og Nattergalen i det Dybe vare de enefte af

den bevingede Skare, som endnu istemmede deres Skaber Lovsang — med to Ord, hiffet i Landsbyen gienlød allerede den behagelige Aftenklokke, for at erindre Menneket om Pligter som længe siden ere glemte — da vore Hefte pludselig vege af til Siden o. s. v.". Saadan Wittighed kunde taales i en prosaisk Veder Paars, eller i en Divikus von Vandela, men synes utidig i et alvorligt Skrift, og gjør Fortællingen uden Nytte vitløsrig. Af samme Slags er følgende Overgang: "men jeg gaaer nu videre, og i Anledning af Gangen erindrer mig da Bondens Træsko". — Især er saadan Wittighed frastødende for den ulærde Læser, s. Er. følgende Sted S. 21 "det er ellers besynderligt at Bacchus ikke saaledes her brænder mærker sine Dyrkere i Ansigtet, som i Riøbstaaden, hvor man seer en Mester Diberius efter den anden stige op af Kielderne med Hoveder ligesom den glødende Fuldmaane, naar den kommer fra Frue Thetis' Skiank". Hvor mange Læsere vilde forstaae dette Sted S. 167 "der gives de som troe, at Pudret blot tiener til at føde visse Indbyggere af det Slags, som giærne leire sig paa Visdommens Slot, og som saa ædelmodig foragte alle Væsker, og som fordem vare saa store Tilhængere af Plato, men hvis Descendentere dog omsider saa uplatonisk sloge sig til det Marianke og Mithridatiske Parti imod den store Cylla". — Overalt har denne Forf. nogen Feil, saa er det den, at han ikke har kunnet holde sin agtbare Erudition nok tilbage, men antaget, at hans Læsere maatte kiende de samme Døger som han havde læst.

Men disse smaa Pletter hindre ingenlunde, at Skriftet jo hædres sin Forf., og hædres vor Literatur. Jeg tager derfor ikke i Betænkning at nævne ham. Det er Hr. Jonge, Sognepræst i

Bloufret paa Hirschholms Amt, en Mand som i sine yngre Aar var en Fortrolig af sal. Lürdorff, paa hvis Bibliothek han udentvovl har samlet den erquisite Lærdom, han her giver Prover paa, og maaske (isald jeg tør glære en personel Anmærkning) ogsaa i denne store Mandes Omgang har arvet noget af hans originelle Lune.

XI.

Befordringer under Consistorium.

Jasgangne Klokker ved Frue Kirke Staunings Sted, som efter adskillige Aars Tjeneste ved Universitetet som Communitets Pedel, blev af Consistorium aflagt med Klokkertienesten ved ovennævnte Kirke, har Consistorium beklædt anden Universitets Pedel Breum til Klokker, med samme Retigheder og Vyrder som hans Formand. Blandt disse Vyrder er en aarlig Afgift af 300 Rdlr. til Universitets = Quasturens Kasse. J Breums Sted er atter beklædt til Universitets Pedel, Student og Cand. Juris Klinck, som i mange Aar har haft et Undervisningsinstitut her i Staden for Studerende, hvorfra adskillige ere dimitterede til Universitetet.

Procurator Fischer i Nøeskilde er af Consistorium beklædt til Foged og Forvalter over Universitetets Gods paa Kiøbenhavns og Nøeskilde Amter.

XII.

Befordring ved Universitetet.

Under 15de Februari 1799 er Doctor Medicinæ Johan Sylvester Saxtorph beklædt til

Professor Chirurgiæ & artis obstetriciæ extraordinarius ved det medicinske Facultet, med Nægtighed, ved de medicinske Examina, saavel som andre det medicinske Facultet tilhørende Forretninger og Samlinger at deliberere og votere, ligesom de øvrige Medlemmer af Facultetet, dog uden Løn indtil videre.

XIII.

Bekjendtgjørelse angaaende den ved Selskabet til de skionne Videnskabers Forsømmelse foranstaltede Oversættelse af Livius.

Da en unavnt Oversætter af Livius har i de Kiøbenhavnke lærde Efterretninger d. N. No. 2

bekjendtgjort, at paa Boghandler Linges Forlag skulde udkomme en dansk Oversættelse af Livius hestavis; og det er bekjendt af denne Journals tredje Aargang S. 195, at Selskabet til de skionne Videnskabers Forsømmelse allerede for nogle Aar siden har foranstaltet saadan en Oversættelse ved Hr. Mag. N. Møller, den Gang Sognepræst til Uldum ved Randers, nu til Jellinge i Riber Stift i Jylland, en Mand som allerede i sine academiske Aar var bekjendt for og besidde den Kundskab og Færdighed, der udsodres til dette ikke lette Arbeide: saa har jeg holdet det for min Skyldighed at bekjendtgjøre, at af denne mæsterke Oversættelse ligger allerede færdig i Msept. i Selskabets Arkiv den første Pentade, og at den anden med det første kan ventes fra denne flittige Haand; hvorpaa Selskabet vil tage sin Bestemmelse i Henseende til Værkets Trykning.

Indhold af første Hefte for 1799.

I. Fortegnelse paa de Candidater som i Aaret 1798 ere indkrevne som academiske Borgere ved Kiøbenhavns Universitet	S. 1	VII. Fortegnelse over Alumni paa Regentzen	S. 29
II. M. Tullius Ciceros Tale for Sex. Roscius Amerinus (Sluttet)	S. 7	VIII. Fremmedes Kiendskab til danske Lærde og dansk Literatur	S. 31
III. Kongens Fødselsfest, samt ved den Leilighed uddeelte Præmier til de Studerende, og udsatte Præmiaterier for indeværende Aar	S. 18	IX. Theologisk Embedsexamen i Januar 1799	S. 34
IV. Foundation for det Lautrup-Buchwaldske Legat	S. 20	X. Vigtige danske Skrifter	S. 35
V. Theologisk Embeds-Examen i Juli Maaned 1798	S. 26	a) Om Tilhyllen i Maleriet af Prof. Torkel Baden.	
VI. Fortegnelse paa Alumni Communitatis Regiæ	S. 27	b) Den nordstjellandske Landalmues Character, Skikke, Meninger og Sprog.	
		XI. Befordring under Consistorium	S. 50
		XII. Befordring ved Universitetet	sammest.
		XIII. Bekjendtgjørelse om den mællerske Oversættelse af Livius	S. 51

